

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SOCIOLOGIJO**

Študijski program

SOCIOLOGIJA KULTURE – dvopredmetna nepedagoška smer

SOCIOLOGIJA – dvopredmetna pedagoška smer

Ljubljana, 1999

UVODNIK

Z ustanovitvijo *Oddelka za sociologijo* na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani leta 1960 se je pričel organizirani študij *sociologije* na Slovenskem. Oddelek je izobraževal sociolog-e/inje za samostojni ali stranski poklic. V študijskem letu 1966/67 je prišlo do reorganizacije študija sociologije. Študijski program za samostojni poklic je bil prenesen na takratno VŠPV (zdaj FDV), medtem ko je bil študij sociologije na Filozofski fakulteti namenjen, v skladu s splošno namembnostjo fakultete, pedagoškim potrebam, predvsem poučevanju sociologije ter družboslovja na gimnazijah in srednjih strokovnih šolah. Hkrati pa je Oddelek posvečal posebno skrb nadaljnji rasti in razvoju sociologije v predmetno področje *sociologije kulture*. Interes za posebni študij sociologije kulture je iz leta v leto vse bolj naraščal. V študijskem letu 1981/82 se je pričel, po dogovoru med FF in takratno FSPN, organizirani študij sociologije kulture na Oddelku za sociologijo FF, ker je narava le-te smeri v humanističnih, družbenih in nacionalnih vedah, ki jih goji in razvija Filozofska fakulteta. Od tedaj dalje izvaja Oddelek dva dvopredmetna dodiplomska študijska programa: *sociologijo kulture* (nepedagoška smer) in *sociologijo* (pedagoška smer), kar pomeni, da gre v obeh programih za interdisciplinarni študij oziroma za povezavo z enim od dvopredmetnih študijev bodisi na Filozofski fakulteti bodisi (po sporazumu) na drugih fakultetah. Pričujoča brošura daje temeljno informacijo o obeh verificiranih študijskih programih.

Avgust Lešnik

VSEBINA

SOCIOLOGIJA KULTURE	4
1. SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU	4
1.1. Naslov in vrsta študijskega programa ter smeri.....	4
1.2. Temeljni cilji programa	4
1.3. Trajanje programa	4
1.4. Način izvajanja programa	4
1.5. Pogoji za vpis.....	4
1.6. Obveznosti študent-k/ov (pogoji za napredovanje).....	4
1.7. Pogoji za dokončanje programa.....	5
1.8. Povezanost z drugimi programi (prehodi med programi).....	5
1.9. Strokovni naslov	5
1.10. Lik diplomanta.....	5
2. PREDMETNIK.....	6
2.1. Predmetnik (brez nosilcev predmetov).....	6
2.2. Predmetnik (z nosilci predmetov).....	7
SOCIOLOGIJA	9
1. SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU	9
1.1. Naslov in vrsta študijskega programa ter smeri.....	9
1.2. Temeljni cilji programa	9
1.3. Trajanje programa	9
1.4. Način izvajanja programa	9
1.5. Pogoji za vpis.....	9
1.6. Obveznosti študent-k/ov (pogoji za napredovanje).....	9
1.7. Pogoji za dokončanje programa.....	10
1.8. Povezanost z drugimi programi (prehodi med programi).....	10
1.9. Strokovni naslov	10
1.10. Lik diplomanta.....	10
2. PREDMETNIK.....	11
2.1. Predmetnik (brez nosilcev predmetov).....	11
2.2. Predmetnik (z nosilci predmetov).....	12
VSEBINE PREDMETOV - UČNI NAČRTI	14
OBVEZNI PREDMETI	14
IZBIRNI PREDMETI	56
SKUPNI IZBIRNI PREDMETI (FF)	80
PODIPLOMSKI ŠTUDIJ	82
SOCIOLOGIJA KULTURE.....	82
SOCIALNA ANTROPOLOGIJA	82
Pogoji za vpis:	82
OSEBJE ODDELKA ZA SOCIOLOGIJO	83

SOCIOLOGIJA KULTURE

1. SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU

1.1. Naslov in vrsta študijskega programa ter smeri

SOCIOLOGIJA KULTURE – dvopredmetna nepedagoška smer.

1.2. Temeljni cilji programa

Študijski program usposablja bodoče univerzitetne diplomirane sociologe in sociologinje za obvladovanje specifičnih sociološko kulturnih znanj. V času študija si udeleženci študijskega procesa pridobijo potrebna znanja s posebnih področij kulture, skupaj z osnovnimi metodološkimi znanji, ki so lastna tem posebnim področjem. Program razvija sposobnost vključevanja bodočih diplomant-ov/k v sociološko kulturno znanstveno delo in za sodelovanje pri specialističnih raziskavah na posebnih področjih.

1.3. Trajanje programa

Študijski program traja štiri leta, absolventski staž eno leto.

1.4. Način izvajanja programa

Program se izvaja v obliki predavanj, seminarjev in vaj. Od študentk in študentov se pričakuje sposobnost samostojnega dela s strokovno oziroma študijsko literaturo, znanje tujih jezikov (op. študijska literatura je pretežno v slovenščini in angleščini) ter obvladovanje pisnega in ustnega izražanja. Preverjanje znanja se opravlja z referati, seminarskimi nalogami in izpiti.

Oddelek omogoča tudi vpis izrednega študija, ki je organiziran skladno z določili vsakoletnega razpisa za vpis v prvi letnik. Študijski program ter pogoji za napredovanje in zaključek študija so za redne in izredne študent-e/ke enaki.

1.5. Pogoji za vpis

Vpišejo se lahko kandidat-i/ke, ki so:

- a) opravil-i/e maturo. V primeru sprejetja sklepa o omejitvi vpisa bodo kandidat-i/ke izbran-i/e glede na: splošni uspeh pri maturi (60 % točk) in splošni uspeh v 3. in 4. letniku (40 % točk),
- b) pred 1. 6. 1995 končal-i/e katerikoli štiriletni srednješolski program. V primeru sprejetja sklepa o omejitvi vpisa bodo kandidat-i/ke izbran-i/e glede na: splošni uspeh pri zaključnem izpitu (60 % točk) in splošni uspeh v 3. in 4. letniku (40 % točk).

1.6. Obveznosti študent-k/ov (pogoji za napredovanje)

Za vpis v 2. letnik je potrebno opraviti dva izpita izmed naslednjih treh: "obča sociologija I", "sociologija kulture I", "socialna antropologija I".

V 3. letnik se študent/ka lahko vpiše, če je opravil/a vse izpite 1. letnika ter dva izpita izmed naslednjih treh: "obča sociologija II", "sociologija kulture II", "socialna antropologija II".

V 4. letnik se študent/ka vpiše, če je opravil/a vse izpite 2. letnika ter dva izpita po izbiri.

Za vpis absolventskega staža ni pogojev.

1.7. Pogoji za dokončanje programa

Študent/ka mora do zagovora diplomske naloge opraviti vse izpitne obveznosti (18 izpitov). Študij se zaključi z izdelavo in javnim zagovorom pozitivno ocenjene diplomske naloge.

1.8. Povezanost z drugimi programi (prehodi med programi)

Študijski program "sociologije kulture" je družboslovno-humanistični program z avtonomnim predmetom in teoretskim aparatom in kot tak v tesni povezavi z drugimi humanističnimi disciplinami na Filozofski fakulteti, zlasti s filozofijo, literarno teorijo, zgodovino, umetnostno zgodovino, splošnim in primerjalnim jezikoslovjem, etnologijo, arheologijo, filološkimi vedami idr. Študijska programa "sociologije kulture" in "sociologije" ni možno povezati. Možna je povezava z univerzitetnim dvopredmetnim programom "politologije" ali "novinarstva" na Fakulteti za družbene vede ter z univerzitetnim dvopredmetnim programom "teologije" na Teološki fakulteti.

1.9. Strokovni naslov

Z diplomom si diplomant/ka pridobi naslednji strokovni naslov:

- univerzitetni diplomirani sociolog kulture in ... (univ. dipl. soc. kult. in ...) oz.
- univerzitetna diplomirana sociologinja kulture in ... (univ.dipl. soc. kult. in ...).

Študent/ka si pridobi strokovni naslov oz. diplomom potem, ko v celoti zaključi študij tudi na drugem izbranem študijskem programu ter opravi izpitno obveznost iz skupnega izbirnega predmeta FF (filozofija ali politologija).

1.10. Lik diplomanta

Diplomant/ka je sociolog/inja kulture, ki obvlada specifična sociološko kulturna znanja. V okviru programa si diplomant/ka sociologije kulture pridobi potrebna znanja s posebnih področij kulture, skupaj z osnovnimi metodološkimi znanji, ki so lastna tem posebnim področjem. Specialistična izvedenost mu/ji omogoča kompetentno sociološko kulturno razglabljanje in raziskovanje posebnih problemov ob spoštovanju njihove vsakokratne specifičnosti.

Od diplomantke/diplomanta sociologije kulture se pričakuje razvita sposobnost za vključevanje v sociološko kulturno znanstveno delo in za sodelovanje pri specialističnih raziskavah na posebnih področjih; študij lahko nadaljujejo na podiplomski stopnji.

Značilna dela in naloge: sociološko kulturna znanstvena in raziskovalna dejavnost s posebnim poudarkom na povezavi s specialističnimi deli na posebnih kulturnih področjih; kulturološka izvedenska, upravna, politična in kulturno animatorska dela; organizacija dela na področju posebnih področij kulture.

2. PREDMETNIK

Študijski program *sociologije kulture* konkretizira predmetnik, ki ga tvori 18 predmetov v skupnem obsegu 1500 ur; od teh je 960 ur predavanj, 525 ur seminarjev in 15 ur seminarjskih vaj.

2.1. Predmetnik (brez nosilcev predmetov)

1. letnik (390 ur)

PREDMET	PRED	SEM.	VAJE	SKUPAJ
Obča sociologija I	3	1		120
Sociologija kulture I	2	1		90
Socialna antropologija I	2	1		90
Raziskovalne metode v sociologiji kulture	2	0,5	0,5 ^x	90

^x = delitev v skupine (skladno z normativi pri vajah).

2. letnik (390 ur)

PREDMET	PRED	SEM.	VAJE	SKUPAJ
Obča sociologija II	2	2		120
Sociologija kulture II	2	1		90
Socialna antropologija II	2	1		90
Sociološki klasiki	2	1		90

3. letnik (390 ur)

PREDMET	PRED	SEM.	VAJE	SKUPAJ
Sociologija kulturnih formacij	1	2		90
Teorija diskurzov I	2	1		90
Sociologija medijev	1,5	0,5		60
Sociologija religije	2	1		90
Sociologija spolov ^{xx}	1,5	0,5		60
Sociologija znanosti ^{xx}	1,5	0,5		60

^{xx} = obvezni izbirni predmet; študent-i/ke obvezno izberejo ali *Sociologijo znanosti* ali *Sociologijo spolov*.

4. letnik (330)

PREDMET	PRED	SEM.	VAJE	SKUPAJ
Teorija diskurzov II ^{xxx}	2	1		90

Sociologija likovne umetnosti ^{xxx}	2	1		90
Izbirni predmet I	1	1		60
Izbirni predmet II	1	1		60
Izbirni predmet III	1	1		60
Izbirni predmet IV	1	1		60
* Skupni izbirni predmet (FF)	1			30/2

^{xxx} = obvezni izbirni predmet; študent-i/ke obvezno izberejo ali *Teorijo diskurzov II* ali *Sociologijo likovne umetnosti*.

* = glej seznam predavanj Filozofske fakultete za posamezno študijsko leto.

2.2. Predmetnik (z nosilci predmetov)

1. letnik

NOSILEC	PREDMET	PRED.	SEM	VAJE	SKUPAJ
Gaber Antič	Obča sociologija I	3	1		120
Vogrinc	Sociologija kulture I	2	1		90
Baskar	Socialna antropologija I	2	1		90
Knap/ Mežnarič	Raziskovalne metode v sociologiji kulture	2	0,5	0,5 ^x	90

2. letnik

NOSILEC	PREDMET	PRED	SEM	VAJE	SKUPAJ
Kerševan/ Rizman	Obča sociologija II	2	2		120
Rotar	Sociologija kulture II	2	1		90
Baskar/Bajd/ Pohar	Socialna antropologija II	2	1		90
Rizman	Sociološki klasiki	2	1		90

3. letnik

NOSILEC	PREDMET	PRED	SEM	VAJE	SKUPAJ
Baskar/ Škamperle	Sociologija kulturnih formacij	1	2		90
Močnik	Teorija diskurzov I	2	1		90
Vogrinc	Sociologija medijev	1,5	0,5		60
Kerševan	Sociologija religije	2	1		90
Gaber Antič	Sociologija spolov ^{xx}	1,5	0,5		60
Škamperle	Sociologija znanosti ^{xx}	1,5	0,5		60

4. letnik

<i>NOSILEC</i>	<i>PREDMET</i>	<i>PRED</i>	<i>SEM</i>	<i>VAJE</i>	<i>SKUPAJ</i>
Močnik	Teorija diskurzov II ^{xxx}	2	1		90
Rotar	Soc. likovnih umetnosti ^{xxx}	2	1		90
#	Izbirni predmet I	1	1		60
#	Izbirni predmet II	1	1		60
#	Izbirni predmet III	1	1		60
#	Izbirni predmet IV	1	1		60
*	Skupni izbirni predmet (FF)	1			30/2

= študent/ka vpiše predmete po lastni izbiri iz vsakoletne oddelčne ponudbe "izbirnih predmetov".

SOCIOLOGIJA

1. SPLOŠNI PODATKI O PROGRAMU

1.1. *Naslov in vrsta študijskega programa ter smeri*

SOCIOLOGIJA – dvopredmetna pedagoška smer.

1.2. *Temeljni cilji programa*

Dvopredmetni študijski program pedagoške smeri je naravnano na pedagoško dejavnost bodočih diplomant-k/ov, hkrati pa jim daje temeljna znanja, ki omogočajo opravljanje tistih poklicev, kjer je potrebna široka sociološka izobrazba. Predmetnik študijskega programa je zasnovan tako, da pokriva tako področje obče sociologije kot tudi posebnih sociologij, skupaj z osnovnimi metodološkimi znanji, ki so lastna tem posebnim področjem. Študijski program je potemtakem usmerjen na široko izobrazbo profesorjev sociologije, saj vsebuje interdisciplinarne in multidisciplinarne discipline, kar se še posebno izraža v povezavi z drugim izbranim dvopredmetnim študijskim programom.

1.3. *Trajanje programa*

Študijski program traja štiri leta, absolventski staž eno leto.

1.4. *Način izvajanja programa*

Program se izvaja v obliki predavanj, seminarjev in vaj. Od študentk in študentov se pričakuje sposobnost samostojnega dela s strokovno oziroma študijsko literaturo, znanje tujih jezikov (op. študijska literatura je pretežno v slovenščini in angleščini) ter obvladovanje pisnega in ustnega izražanja. Preverjanje znanja se opravlja z referati, seminarskimi nalogami in izpiti.

Oddelek omogoča tudi vpis izrednega študija, ki je organiziran skladno z določili vsakoletnega razpisa za vpis v prvi letnik. Študijski program ter pogoji za napredovanje in zaključek študija so za redne in izredne študent-e/ke enaki.

1.5. *Pogoji za vpis*

Vpišejo se lahko kandidat-i/ke, ki so:

- a) opravi-i/e maturo. V primeru sprejetja sklepa o omejitvi vpisa bodo kandidat-i/ke izbran-i/e glede na: splošni uspeh pri maturi (60 % točk) in splošni uspeh v 3. in 4. letniku (40 % točk),
- b) pred 1. 6. 1995 končal-i/e katerikoli štiriletni srednješolski program. V primeru sprejetja sklepa o omejitvi vpisa bodo kandidat-i/ke izbran-i/e glede na: splošni uspeh pri zaključnem izpitu (60 % točk) in splošni uspeh v 3. in 4. letniku (40 % točk).

1.6. *Obveznosti študent-k/ov (pogoji za napredovanje)*

Za vpis v 2. letnik je potrebno opraviti dva izpita, obvezno iz "obče sociologije I" ter en izpit po izbiri.

V 3. letnik se študent/ka lahko vpiše, če je opravil/a vse izpite 1. letnika, izpit iz "obče sociologije II" in en izpit po izbiri. Obvezni pogoj za vpis v 3. letnik je tudi opravljen izpit iz "psihologije za učitelje" (skupni pedagoško-psihološki predmeti).

V 4. letnik se študent/ka vpiše, če je opravil/a vse izpite 2. letnika ter dva izpita po izbiri. Obvezni pogoj za vpis v 3. letnik so tudi opravljeni izpiti iz "pedagogike", "andragogike" in "didaktike" (skupni pedagoško-psihološki predmeti).

Za vpis absolventskega staža ni pogojev.

1.7. Pogoji za dokončanje programa

Študent/ka mora do zagovora diplomske naloge opraviti vse izpitne obveznosti (17 izpitov). Študij se zaključi z izdelavo in javnim zagovorom pozitivno ocenjene diplomske naloge.

1.8. Povezanost z drugimi programi (prehodi med programi)

Študijski program "sociologija – dvopredmetna pedagoška smer" je splošno pregleden in celostno naravnani; poudarki so vseskozi izbrani tako, da je pridobljeno znanje mogoče povezati predvsem z znanjem, pridobljenim v študijskih programih, s katerimi se ta praviloma povezuje in jih podpira, npr. s pedagogiko, filozofijo, zgodovino, geografijo ter z družbeno dimenzijo študija jezikov. Možna je povezava z univerzitetnim dvopredmetnim programom "politologije" ali "novinarstva" na Fakulteti za družbene vede ter z univerzitetnim dvopredmetnim programom "teologije" na Teološki fakulteti. Študijska programa "sociologije kulture" in "sociologije" ni možno povezati.

1.9. Strokovni naslov

Z diplomom si diplomant/ka pridobi naslednji strokovni naslov:

- profesor sociologije in ... (prof. soc. in ...) oz.
- profesorica sociologije in ... (prof.soc. in ...).

Študent/ka si pridobi strokovni naslov oz. diplomom potem, ko v celoti zaključi študij tudi na drugem izbranem študijskem programu ter opravi izpitno obveznost iz skupnega izbirnega predmeta FF (filozofija ali politologija).

1.10. Lik diplomanta

Diplomant/ka dvopredmetne pedagoške smeri je sociolog/inja, ki obvlada obča in posebna sociološka znanja ter se še posebej usposobi za poučevanje *sociologije* in *družboslovja* na gimnazijah in srednjih strokovnih šolah. Hkrati daje zaključeni študij tudi potrebna temeljna znanja, ki diplomant-u/ki omogočajo zaposlitev v tistih poklicih, ki jih lahko kot sociolog/inja opravlja. Kdor je zaključil študij sociologije na dvopredmetni pedagoški smeri lahko nadaljujejo študij na podiplomski stopnji.

2. PREDMETNIK

Študijski program *sociologije* (dvpredmetna pedagoška smer) konkretizira predmetnik, ki ga tvori 17 predmetov v skupnem obsegu 1380 ur; od teh je 900 ur predavanj, 435 ur seminarjev in 45 ur seminarskih vaj; sestavni del študijskega programa so skupni pedagoško-psihološki predmeti (210/2 ur) in skupni izbirni predmet FF (30/2 ur). Potemtakem znaša skupni fond 1500 ur.

2.1. Predmetnik (brez nosilcev predmetov)

1. letnik (390 ur)

<i>PREDMET</i>	<i>PRED</i>	<i>SEM.</i>	<i>VAJE</i>	<i>SKUPAJ</i>
Obča sociologija I	3	1		120
Sociologija in zgodovina družbenih gibanj	3	1		120
Uvod v socialno antropologijo	2	1		90
Socialna psihologija	2			60

2. letnik (390 + 45* ur)

<i>PREDMET</i>	<i>PRED</i>	<i>SEM.</i>	<i>VAJE</i>	<i>SKUPAJ</i>
Obča sociologija II	2	2		120
Uvod v sociologijo kulture	2	1		90
Metode sociološkega raziskovanja	2	0,5	0,5 ^x	90
Sociološki klasiki	2	1		90
* Psihologija za učitelje	1,5	1	0,5 ^x	90/2

3. letnik (270 + 60* ur)

<i>PREDMET</i>	<i>PRED</i>	<i>SEM.</i>	<i>VAJE</i>	<i>SKUPAJ</i>
Sociologija spolov	1,5	0,5		60
Sociologija religije	2	1		90
Sociologija medijev	1,5	0,5		60
Sociologija političnih institucij	1,5	0,5		60
* Pedagogika	0,5		0,5 ^x	30/2
* Andragogika	0,5		0,5 ^x	30/2
* Didaktika	1		1 ^x	60/2

4. letnik (330 + 15* ur)

<i>PREDMET</i>	<i>PRED</i>	<i>SEM.</i>	<i>VAJE</i>	<i>SKUPAJ</i>
Obča sociologija III		2		60
Didaktika sociologije	2		1 ^x	90
Sociologija znanosti	1,5	0,5		60

Izbirni predmet I	1	1		60
Izbirni predmet II	1	1		60
* Skupni izbirni predmet (FF)	1			30/2

^x = delitev v skupine (skladno z normativi) pri vajah.

* = glej seznam predavanj Filozofske fakultete za posamezno študijsko leto.

2.2. Predmetnik (z nosilci predmetov)

1. letnik

NOSILEC	PREDMET	PRED	SEM	VAJE	SKUPAJ
Gaber Antić	Obča sociologija I	3	1		120
Lešnik	Sociologija in zgodovina družbenih gibanj	3	1		120
Baskar/Bajd	Uvod v socialno antropologijo	2	1		90
Rus	Socialna psihologija	2			60

2. letnik

NOSILEC	PREDMET	PRED	SEM	VAJE	SKUPAJ
Kerševan/ Rizman	Obča sociologija II	2	2		120
Vogrinc/ Rotar	Uvod v sociologijo kulture	3	1		90
Knap/ Mežnarič	Metode sociološkega raziskovanja	2	0,5	0,5 ^x	90
Rizman	Sociološki klasiki	2	1		90
*	Psihologija za učitelje	1,5	1	0,5 ^x	90/2

3. letnik

NOSILEC	PREDMET	PRED	SEM	VAJE	SKUPAJ
Antić Gaber	Sociologija spolov	1,5	0,5		60
Kerševan	Sociologija religije	2	1		90
Vogrinc	Sociologija medijev	1,5	0,5		60
Lešnik	Sociologija političnih institucij	1,5	0,5		60
*	Pedagogika	0,5		0,5 ^x	30/2
*	Andragogika	0,5		0,5 ^x	30/2
*	Didaktika	1		1 ^x	60/2

4. letnik

NOSILEC	PREDMET	PRED	SEM	VAJE	SKUPAJ
---------	---------	------	-----	------	--------

Kerševan/ Rizman	Obča sociologija III		2		60
Židan	Didaktika sociologije	2		1 ^x	90
Škamperle	Sociologija znanosti	1,5	0,5		60
#	Izbirni predmet I	1	1		60
#	Izbirni predmet II	1	1		60

= študent/ka vpiše predmeta po lastni izbiri iz vsakoletne oddelčne ponudbe "izbirnih predmetov".

VSEBINE PREDMETOV - UČNI NAČRTI

OBVEZNI PREDMETI

Predmet: **OBČA SOCIOLOGIJA I**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška
Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 90 (P), 30 (S)

Letnik: 1.

2. Izobraževalni smotri

Uvajanje v temeljne sociološke teorije, pojme in probleme, ki so ključnega pomena za razlago ter razumevanje dinamike družbenega življenja. Razumevanje predvsem tistih teoretskih razlag, ki se osredotočajo na probleme delovanja, strukture in družbenih transformacij. Razvijanje občutljivosti za kontroverze, ki jih sprožajo načini spraševanja, opazovanja in pojasnjevanja znotraj posameznih teoretskih pristopov. Omogočanje temeljitega vpogleda v relativnost spoznanja družbenih dejstev.

3. Vsebina predmeta

- Uvod v sociologijo kot znanstveno vedo: kaj je sociologija in kaj je znanost, znanstvene in neznanstvene resnice; vstop v sociološki način razmišljanja; izvori družbenosti.
- Družba in kultura – razlikovanje osnovnih nasprotij in pojmov: individuum in družba, socializacija, življenjski ciklusi, norme, vrednote, statusi, vloge, socialno delovanje, struktura, sistem.
- Uvod v sociološke teorije: funkcionalizem, marksizem, simbolični interakcionizem, etnometodologija, sistemska teorija.
- Družbene neenakosti, osnovni poudarki: izvori neenakosti, družbena stratifikacija, neenakost in mobilnost, spolne, etnične, poklicne idr. razlike ter neenakosti, delo (plačano, neplačano), socialna izključenost in revščina (koncepti ter glavni teoretski pristopi; revščina in socialna politika).
- Organizacije in institucije: formalne in neformalne organizacije, birokracija in proces racionalizacije, (dis)funkcionalnost birokracije, družbeni nadzor in deviantnost, kriminal in zapori, spol in nasilje, družine.
- Družbena moč in oblast – osnovni pojmi in teoretski pristopi: moč, vpliv, avtoriteta in kontrola; teorija moči, moderna država in predstavniška demokracija, politične stranke, volitve in volilni sistemi.

4. Povezanost z drugimi predmeti

Obča sociologija II – III, Sociološki klasiki.

5. Obveznost študent-a/ke:

Ustni ali pisni seminar in pisni izpit.

6. Študijska literatura

- M. Haralambos, D. Head, *Uvod u sociologiju*, Globus, Zagreb, 1989.
- F. Adam, *Kompendij socioloških teorij*, ŠOU, Ljubljana, 1995.
- S. Andolšek, *Uvod v zgodovino socioloških teorij*, Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, 1996.
- S. Flere, *Sociologija*, Pravna fakulteta, Maribor, 1995.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIOLOGIJA KULTURE I**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (S)

Letnik: 1.

2. Izobraževalni smotri:

Študent ali študentka si pridobi temeljne teoretične pojme iz teorije kulture ter temeljne in specialistične pojme iz sociologije kulture ter se seznanijo s problematiko kulture v sodobni sociologiji ter tudi v sorodnih humanističnih in družboslovnih disciplinah. Usposobi se za samostojni študij temeljnih znanstvenih besedil s teh področij in za kritično presojo kulturnega vedenja in vrednotenja. S tem se usposobi za nadaljevanje študija sociologije kulture v naslednjih, višjih, letnikih.

3. Vsebina predmeta:

- Pregled glavnih problemov, ki jih postavlja naloga, da razvijemo zgodovinsko
- konkretno in znanstveno kritično, t.j. neideološko, teorijo "kulture". Pregled ima dvoje ravni:
 - a) V obliki seminarskega dela branje in obravnava del klasičnih teoretikov, s pomočjo katerih je mogoče razvijati teorijo kulture: Marx (Benjamin, Adorno, Althusser, Williams), Saussure (Jakobson, Bahtin, Barthes), Durkheim (Maus, Levi Strauss), Weber, Freud (Lacan). Branje pokaže, kako organizirati polja in razviti koncepte, s katerimi je mogoče teoretsko obdelovati področja, ki jih predznanstveno poimenujemo "kultura".
 - b) V zvezi s prejšnjim oris specifičnih pojmov "kultur", ki jih razvijajo posebne družbene vede, s ciljem, posebej osvetliti momente restrukturacije problematike teh ved: socialna in kulturna antropologija, semiotika, psihoanaliza, sociologija in zgodovina kulture.
- Problematiko "kulture" razčlenimo s soočenjem med ustaljenim (ideološkim) pojmom kulture in historično materialistično konceptualizacijo družbene členitve. V ospredju je vprašanje obče strukture globalnih družb in specifičnih historičnih razčlenitev njihovih družbenih sfer (razmerje med "bazo" in "vrhno stavbo" in vprašanje determinacije; koncepti produkcijskega načina, družbene formacije, instanc). Obdelava možnosti in meja prenosa Marxove konceptualizacije na raven družbene celote. Ideološko posredovanje razmerij in reprodukcija produkcijskih razmerij. Epistemološki komentar: strukturalna metoda v družbenih vedah (strukturacija jezika in govornice v lingvistiki; znakovni sistemi v semiotiki; sorodstveni atom in struktura v antropologiji; strukturacija manifestacij nezavednega in subjekt v psihoanalizi).
- Ideološko posredovanje razmerij v družbeni "bazi". Povsodnost kulture v nerazrednih družbah in kulturna sfera v razrednih družbah; ideološki aparati

države. Specifična problematika reprodukcije produkcijskih razmerij v sodobnih kapitalističnih družbah: politična in kulturna hegemonija; ideološki aparati države; nacija, nacionalni jezik; šola; mladina in subkulture; porabništvo; izoblikovanje posebne družbene sfere kulture in umetnosti v modernih družbah ter njena reintegracija v poznokapitalistični produkcijski način danes.

- Pojemovna orodja za analizo ideologij. Diskurz (v lingvistiki, semiotiki, analizi ideologij). Diskurzivni prijemi, taktike, strategije. Govorica, jezik, govor. Izjava in izjavljanje. Subjekt, subjektivacija, interpelacija. Znak in označevalec. Imaginarno, simbolno, realno.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Je temeljni predmet, ki pripravlja študente in študentke za študij programa sociologija kulture oziroma predmetov, ki sodijo na področje sociologije kulture, v naslednjih letnikih. Izrecno se povezuje s predmetom Sociologija kulture II. v 2. letniku študijskega programa sociologija kulture, ki je njegovo nadaljevanje.

5. Obveznost študent-a/ke:

Sprotno branje del, ki se obravnavajo pri seminarju. Pisni izpit, kjer se zahteva poznavanje in razumevanje študijske problematike.

6. Študijska literatura:

- K. Marx, F. Engels, izbrani spisi oziroma odlomki.
- M. Weber, *Protestantska etika in duh kapitalizma*, SH, Ljubljana, 1986.
- F. de Saussure, *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*, (Uvod, 1. del – Splošna načela, 2. del – Sinhrono jezikoslovje), SH, Ljubljana, 1997.
- R. Jakobson, *Lingvistični in drugi spisi* (poglavji: "Šest predavanj o zvoku in smislu" in "Lingvistika in poetika"), SH, 1989.
- S. Freud, izbrani spisi oziroma odlomki.
- A. Gramsci, *Izbrani spisi*: razdelka I B (Misli o politiki in moderni državi), II B (Misli o intelektualcih in organizaciji kulture), CZ, Ljubljana, 1974.
- L. Althusser, *Ideologija in ideološki aparati države in Dodatki* v zborniku *Ideologija in estetski učinek* (ur. Zoja Skušek Močnik). Ljubljana: CZ, 1980, str. 35-99 ter 312-327.
- R. Williams, *Navadna kultura*, SH, Ljubljana, 1998.

Posebnosti: /

Predmet: **SOCIALNA ANTROPOLOGIJA I**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (S)

Letnik: 1.

2. Izobraževalni smotri:

Predmet uvaja študente v temeljne socialnoantropološke koncepte in epistemološke kontekste njihove geneze. Študente sooča z aktualnimi dilemami, problemi in rešitvami v antropološkem polju (kulturni relativizem, etnocentrizem, evropocentrizem, globalizacija itn.)

3. Vsebina predmeta:

- Osnovne definicije: socialna antropologija, kulturna antropologija, biološka antropologija, etnologija, etnografija. Dva izhodiščna modela: antropologija kot holistična disciplina (ZDA); socialna antropologija kot "primerjalna sociologija primitivnih družb" (Velika Britanija). Temeljne problematike in pojmi SA.
- Evolucionistična socialna antropologija: patriarhalna in matriarhalna teorija; Maine, Mc Lennan, Morgan... Konstitucija sorodstvenih sistemov kot temeljnega področja SA.
- "Metodološka revolucija" v SA: vpeljava intenzivnega terenskega opazovanja in sinhrona analize "primitivnih družb".
- Funkcionalizem in strukturalni funkcionalizem v SA: Malinowski, Radcliffe-Brown in njuni šoli v Britaniji. Temelji politične, ekonomske, religiozne in pravne antropologije.
- Razvoj kulturne antropologije v ZDA: Boas in generacije njegovih učencev.
- Kulturna ekologija. Interpretativna antropologija.
- Razvoj SA v Franciji. Durkheimovska izhodišča; Mauss in učenci. Lévi-Strauss in strukturalistična antropologija. Marksistična antropologija. Kulturna tehnologija.
- Razvoj SA v drugih državah (skandinavske dežele, Španija, Portugalska, Nemčija, Nizozemska...). Sodobni trendi v SA.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Socialna antropologija II, Sociologija kulture I – II, Sociološki klasiki, Sociologija kulturnih formacij.

5. Obveznost študent-a/ke:

Pisni izpit.

6. Študijska literatura:

- C. Lévi-Strauss, *Oddaljeni pogled*, SH, Ljubljana, 1985.
- A. R. Radcliffe-Brown, *Struktura in funkcija v primitivni družbi*, SH, Ljubljana, 1994.
- J. Goody, *Med pisnim in ustnim*, SH, Ljubljana, 1993.
- A. Kuper, *Anthropology and Anthropologists*, Routledge, 1996.

7. Posebnosti: /

Predmet: **RAZISKOVALNE METODE V SOCIOLOGIJI KULTURE**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Obseg ur: 60 (P), 15 (S), 15 (SV)

Letnik: 1.

2. Izobraževalni smotri:

Predmet uvede študentke in študente v osnovne metodološke prijeme pri sociološkem raziskovanju. Seznanji jih z enim od načinov mišljenja in dela na področju sociološkega raziskovanja in tudi z nekaterimi posebnimi prijemi na tem področju. Razvija določene izkušnje - postavljanje problemov, možnosti reševanja na računalniku idr.

3. Vsebina predmeta:

- Osnovni elementi metodologije in epistemologije sociološkega raziskovanja.
- Metode zbiranja podatkov (vprašalnik, intervju, opazovanje z udeležbo itn).
- Metode obdelave podatkov (kvantitativne metode, statistične metode, zapis kvantitativnih podatkov (podatkovna matrika itn).
- Opisne metode statistične analize (osnovni pojmi, urejanje in grupiranje podatkov, frekvenčne porazdelitve, srednje vrednosti, mere razpršenosti, razni grafični prikazi).
- Verjetnostni račun (algebra dogodkov, definicija verjetnosti, aksiomi verjetnostnega računa), Bernoullijevo zaporedje, slučajna spremenljivka, številske karakteristike slučajnih spremenljivk.
- Ocenjevanje parametrov (vzorci, vzorčne opredelitve, cenilke, intervali zaupanja).
- Preskušanje domneve (pojem, vrste napak pri sklepanju, premise o tipu porazdelitve in neodvisnosti).
- Navzkrižne tabele, korelacije, regresije.
- Analiza variance (pojem, etnofaktorska in dvofaktorska analiza varinace, ocenjevanje ustreznih parametrov).
- Izbrana poglavja iz kvantitativnih metod in matematičnih modelov (za sociologijo in kulturološko raziskovanje).
- Konstrukcija modelov in teorij v sociološkem in kulturološkem raziskovanju. Sestavine načrta družboslovne raziskave. Model empirične raziskave (hipoteze, indikatorji, instrumenti, interpretacija rezultatov). Problem objektivnosti; reliabilnosti in validnosti, odnos empirije in teorije; oblikovanje teorije. Kritični pretres kvantitativnega raziskovanja; kvalitativno raziskovanje, akcijsko raziskovanje in možnost eksperimenta v družboslovju.
- Računalniška obdelava podatkov (računalniški statistični paket SPSS, kreiranje podatkovnih baz, podatkov).

- Znanost in raziskovanje: alternative sociološkemu raziskovanju, koraki v raziskovanju.
- Razsežnosti socialnega raziskovanja: cilji, uporabnost; čas - raziskovalni krog, tehnike kvalitativnega zbiranja podatkov.
- Pomeni metodologije. Trije pristopi: pozitivizem, interpretativni in kritični pristopi.
- Znanstvene tehnike: zbiranje literature, pisanje poročila, povzetkov.
- Načrt kvalitativne raziskave.
- Terensko kvalitativno raziskovanje; uvod, zgodovinski pregled; logika terenske (field) raziskave; tehnike vstopa, privzemanja vloge, zbiranja podatkov; Opazovanje; intervjuji; etične dileme v terenskem raziskovanju.
- Zgodovinsko – dokumentarna analiza.
- Analiza kvalitativnih podatkov. Razlike: kvantitativna in kvalitativna analiza podatkovja; oblikovanje koncepta; metode analize; negativne evidence; računalniški in kvalitativni pristopi.
- Etnometodologija: zgodovina, cilji, pristopi.
- Case – study: logika, tehnike zbiranja podatkov, poročila.
- Etični problemi v kvalitativnih pristopih.

4. Povezanost z drugimi predmeti: /

5. Obveznost študent-a/-ke:

Izdelane vaje, ustni nastopi, obdelava empiričnih objavljenih raziskav, pisni in ustni izpit.

6. Študijska literatura:

- A. Kristan, *Statistika*, UM EPF, 1991.
- J. Sagadin, *Osnovne statistične metode za pedagoge*, FF, ULJ, 1992.
- A. Ferligoj, *Osnovne statistike na prosojnicah*, Ljubljana, 1995.
- A. Ferligoj, *Naloge iz statistike*, Ljubljana, 1994.
- A. J. Čibej, *Verjetnostni račun in statistika, Matematika*, Srednje izobraževanje, 1984.
- *Priročnik za statistični paket SPSS*.
- R. Descartes, *Razprava o metodi*, Slovenska matica, Ljubljana.
- M. Haralambos, *Uvod v sociologijo*, Globus, Zagreb, 1989 (poglavje o metodologiji).
- A. Gidens, *Nova pravila sociološke metode*, SH, Ljubljana, 1989.
- L. Neuman, *Social Research Methods*, Allyn and Bacon, Boston, 1997.
- S. Mežnarič, *Metode sociološkega raziskovanja*, Zbornik tekstov, FF, Ljubljana
- R. Ying, *Case – Study*, Sage, London, 1989.
- G. Miller, R. Dingwalle, *Context and Method in Qualitative Research*, Sage, London.

Predmet: SOCIOLOGIJA IN ZGODOVINA DRUŽBENIH GIBANJ

1. Splošni podatki:

Program (smer): sociologija - dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 90 (P), 30 (S)

Letnik: 1.

2. Izobraževalni smotri:

Študenti in študentke - z uporabo analitične in komparativne (zgodovinske in sociološke) metode - spoznavajo ključne vzvode nenehnih bojev med emancipacijskimi in neemancipacijskimi gibanji, ki so pripeljali do nastanka in razvoja sodobnega sveta. Težišče je v razumevanju kompleksnosti boja za širitev polja človekovih pravic in političnih svoboščin (boj za demokratizacijo javnega življenja). Odtod ima preučevanje in razumevanje družbenih gibanj - kot kolektivnih prizadevanj in akcij za pospešitev, uresničitev ali preprečitev določenih družbenih sprememb - prvorazreden pomen za sociologijo.

3. Vsebina predmeta:

- Osnovni elementi, ki določajo in obenem razlikujejo družbena gibanja od drugih družbenih pojavov; sociološka opredelitev družbenih gibanj (Lorenz von Stein, T. Bottomore, A. Touraine). Delitev družbenih gibanj. Specifičnosti klasičnih in novih (alternativnih) družbenih gibanj.
- Družbena gibanja na prehodu iz fevdalne v meščansko družbo. Meščanska revolucija v Angliji in njeni socialni tokovi; francoska meščanska revolucija in njen zgodovinski pomen za razvoj demokratičnih idej; antikolonialni boj za neodvisnost ZDA.
- Industrijska revolucija v Angliji: tehnološki, gospodarski in socialni vidik. Razvoj socialistične misli v teoriji in praksi: gibanje levellerjev za enakost; "socializem od zgoraj": babuvizem, blankizem, anarhizem, avtoritarno sensimonijanstvo; utopični socializem; marksizem.
- Družbena gibanja, ki so zaznamovala XIX. stoletje: konservatizem in liberalizem; nacionalna gibanja (1820-1848); evropske revolucije 1848/49; secesijska vojna v ZDA in socialno usmerjeno gibanje (Progressive Movement); prodor socialne misli v Evropi (I. in II. internacionala).
- Prva svetovna vojna in socialno gibanje delovnih slojev: odnos delavskih strank do vojne; struje v mednarodnem delavskem gibanju med svetovno vojno; februarjska in oktobrjska revolucija v Rusiji; revolucioniranje evropskega delavskega gibanja neposredno po I. svetovni vojni: reformirani kapitalizem ali komunistična revolucija; jugoslovansko gibanje med prvo svetovno vojno.
- Družbena gibanja in spremembe v času med obema vojnoma: socialistično gibanje na razpotju (bernska, moskovska, dunajska internacionala). Socializem v Sovjetski zvezi (Leninovo in Stalinovo obdobje); mednarodna razsežnost

stalinizma; socialne posledice svetovne finančne in gospodarske krize; fašizem; nacizem; ljudska fronta; španska državljanska vojna.

- Druga svetovna vojna (kvislinštvo, odporiška gibanja) in njene družbene posledice (železna zavesa in hladna vojna).
- Povojne družbene spremembe: boj za različnost socialističnega sveta (Informbiro, evrokomunizem); dekolonizacija in gibanje neuvrščenih; boj za gospodarsko enakopravnost: razviti-nerazviti, neokolonializem.
- Gibanja za demokratizacijo v evropskih socialističnih državah (pomen padca berlinskega zidu l. 1989); jugoslovanska problematika (1941-1992); združevanje Evrope.
- Nova družbena gibanja: študentsko, neofeministično, ekološko, mirovno, antinuklearno, alternativna kulturna gibanja mladih idr.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Obča sociologija I-II, Sociologija političnih institucij, Sociologija totalitarnih režimov.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izpit.

6. Študijska literatura:

- A. Giddens, *Sociology*, Polity Press, Cambridge, 1989.
- G. B. Rush & Serge R. Denisoff, *Social and Political Movements*, Appleton-Century-Crofts, New York, 1971.
- A. Touraine, *La voix et le regard*, Editions du Seuil, Paris, 1978; /srh./prevod: Alen Turen, *Sociologija društvenih pokreta*, Radnička štampa, Beograd 1983.
- C. Offe, *Nova družbena gibanja: izziv mejam institucionalne politike*, Delavska enotnost, Ljubljana, 1987.
- M. Vovelle, *Kratka zgodovina francoske revolucije*, Družbena gibanja in prelom mentalitet, Komunist, Ljubljana, 1989.
- A. Lešnik, *Razcep v mednarodnem socializmu (1914-1923)*, Annales, Koper, 1994.
- D. Geary, *Hitler in nacizem*, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana, 1995.
- *Kriza socialnih idej / The Crisis of Social Ideas*, Mednarodna izdaja zgodovinskih in socioloških razprav (ur. A. Lešnik). Oddelek za sociologijo FF, Ljubljana, 1996.

7. Posebnosti: /

Predmet: **UVOD V SOCIALNO ANTROPOLOGIJO**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija – dvopredmetna nepedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (S)

Letnik: 1.

2. Izobraževalni smotri:

Predmet seznanja študente in študentke z osnovnimi socialnoantropološkimi koncepti, problematikami in prijemi. Študente uvaja v antropološki način pristopanja k aktualnim dilemam in vprašanjem. Študenti dobijo osnovno znanje o evoluciji človeka, o danes poznanih najpomembnejših fosilnih najdbah, o glavnih značilnostih posameznih vrst in njihovih prilagoditvah na takratne življenjske razmere. Seznanijo se tudi z glavnimi značilnostmi primatov in prilagoditvam na drevesni način življenja. Tako študenti in študentke dobijo osnove iz paleoantropologije in se seznanijo z izvorom modernega človeka.

3. Vsebina predmeta:

- Osnovne definicije: socialna antropologija, kulturna antropologija, biološka antropologija, etnologija, etnografija. Temeljni pojmi SA.
- Nekatere dihotomije socialne antropologije: kulturni relativizem vs. univerzalizem, emski vs. etski pristop, etnografija vs. teorija, evolucija vs. zgodovina, funkcija vs. evolucija.
- Glavne antropološke smeri: evolucionizem, difuzionizem, funkcionalizem, strukturalizem, kulturna ekologija, interpretativizem. Pregled glavnih avtorjev in njihovih doneskov.
- Evolucija človeka: glavne značilnosti primatov; prilagoditve na drevesni način življenja; človek kot primat; načini gibanja pri primatih; bipedalizem; značilnosti hominidov; izvor hominidov; zgodnji vzhodnoafriški avstralopiteki; hominidi v J. Afriki; *H. erectus* (ergaster) v Afriki in Aziji; rod *Homo* v srednjem pleistocenu v Afriki; rod *Homo* v srednjem pleistocenu v Evropi; neandertalec; zgodnji anatomsko moderni človek; teorije o izvoru modernega človeka.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Socialna antropologija I, Sociologija kulture I, Sociološki klasiki.

5. Obveznost študent-a/ke:

Pisni izpit.

6. Študijska literatura:

- Claude Lévi-Strauss, *Oddaljeni pogled*, SH, 1985.
- J. Goody, *Med pisnim in ustnim*, SH, 1993.

- I. Tattersall, *Po sledi fosilov. Kaj mislimo, da vemo o človeški evoluciji?*, ZPS, Ljubljana, 1999.
- R. Jurmain, H. Nelson, *Introduction to Physical Anthropology* (6th ed.), Minneapolis/St. Paul, New York etc., West Publishing Company, 1994.
- M. A. Park, *Biological Anthropology*, Mayfield Publishing Company, London, Toronto, 1996.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIALNA PSIHOLOGIJA**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 60 ur (P)

Letnik: 1.

2. Izobraževalni smotri:

Pridobitev temeljnih teoretičnih ter nekaterih raziskovalnih in uporabnih znanj oz. veščin s področja socialne psihologije. Doseganje vseh učnih ciljev, opredeljenih z Bloomovo taksonomijo učnih ciljev. Pridobivanje zmožnosti prenosa socialnopsihološkega znanja na druga področja (točka ad 4). Seznanjanje s socialno psihologijo kot eksperimentalno, societalno, sociokulturno in uporabno.

3. Vsebina predmeta:

- Zgodovina socialne in societalne psihologije, povezanost z drugimi področji, socialna psihologija in temeljni psihološki pojmi (kognicija, emocije, motivacija, akcija), metodologija v socialni psihologiji, sociopsihologija kot sodobna paradigma socialne psihologije (eksperimentalna oz. "klasična", societalna, sociokulturna, uporabna, antropološka) – nujna dodatna znanja za societalni oz. sociokulturni pristop "klasičnega programa": socialne zaznave in atribucije, socialna kognicija (kognicija, emocije, motivacija), socialna interakcija, socialno vplivanje, komunikacija in funkcija komunikacije, stališča in stališčem sorodni pojmi (tudi stereotipi in predsodki), sociokognitivno ravnotežje (kognitivna disonanca, telesni vidiki emocij, medicinske uporabe, interakcija, ki strukturira), vrednote, prosocialno vedenje, agresivnost, skupine in medskupinski odnosi (z vidika socialne identitete oz. s članskega vidika, skupinska struktura in procesi, organizacija, vodenje in odločanje, socialna klima, skupinska oz. organizacijska kultura, posebne vrste skupin, societalni vidiki (narod, družba, kultura), medosebni odnosi in socialno privlačenje, socializacija, socialne teorije osebnosti, identiteta, "klasični" program s societalnih in sociokulturnih vidikov, socialna psihologija medkulturnih študij, psihologija medkulturnih študij, psihologija in postmodernizem, psihoanaliza in družba, uvod v uporabno socialno psihologijo.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Obča sociologija I – II, Sociologija kulture I – II.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izpit.

6. Študijska literatura:

Izbrane strani iz naslednjih knjig V. S. Rusa:

- *Socialna psihologija: teorija, empirija, eksperiment, uporaba*, Davean, Ljubljana, 1993, 1994, 1. in 2. knjiga.
- *Socialna in societalna psihologija (z obrisi sociopsihologije)*, FF, Univerza v Ljubljani, 1999.
- J. Bečaj, *Temelji socialnega vplivanja*, FF, Univerza v Ljubljani, 1997.
- A. Trstenjak, *Psihologija ustvarjalnosti*, Slovenska matica, Ljubljana, 1981.
- M. Ule, *Socialna psihologija*, ZPS, Ljubljana, 1992.
- E. Aronson, T. Wilson, R. Akert, *Social Psychology* (3rd editon), Longman, 1999.
- H. Himmelweit, H. Gaskell, *Societal Psychology*, Sage, London, New York, 1990.
- A. Giddens, *Sociology*, Polity Press, London, 1993.

7. Posebnosti: /

Predmet: **OBČA SOCIOLOGIJA II**

1. Splošni podatki:

Program (smer) : Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 60 (P), 60 (S)

Letnik: 2.

2. Izobraževalni smotri:

Predmet je namenjen poglobljanju in aktualizaciji nekaterih ključnih socioloških konceptov in teoretskih paradigem v mednarodni in domači sociologiji. Poleg tega poskuša vzpostaviti kritično refleksijo med posameznimi strokami, ki jih študenti študirajo in izbranimi študijskimi kompleksi s področja obče sociologije.

3. Vsebina predmeta:

- Oblike združevanja in družbenosti: posameznik, družbene skupine, globalne družbene skupnosti; skupnost in družba (Tönnies), tipi družbene solidarnosti (Durkheim), vrednote, norme, sankcije; družbeni položaj, družbena vloga, družbena institucija, družbeni sistemi.
- Struktura in strukturiranje globalnih družb: značilne teoretske usmeritve (marksistični pojem družbene formacije, Parsons in strukturalno-funkcionalistična teorija, Luhmanova sistemska teorija); tipologije razvoja družb; (de)diferenciacija, avtonomizacija in oblikovanje družbenih identitet v (post)modernih družbah.
- Problem razmerja med "mikro" in "makro" sociologijo: značilna izhodišča in perspektive pri klasičnih (Marx, Weber, Durkheim, Simmel) in kasnejših avtorjih (Parsons, simbolni interakcionisti, etnometodologi, Elias, Luckmann, Giddens).
- Družbena stratifikacija: različna pojmovanja slojevitosti in razrednosti: Max Weber, marksistična tradicija, funkcionalistične in konfliktno teorije; kasta, stan, razred, družbeni status, razslojenost in razredna delitev. Razredna/slojna struktura modernih družb in njeno spreminjanje. Stili življenja in življenjski miljeji znotraj in/ali onkraj razredov in slojev. Družbene stratifikacije in mobilnost: razmerja med ekonomskim, kulturnim, socialnim in simbolnim kapitalom (Bourdieu). Šolanje in družbena razslojenost.
- Prostorsko okolje in prostorsko združevanje: tradicionalna dihotomija vas – mesto, prehodi in preseganja, migracije; procesi individuacije in globalizacije.
- Moč, politika, država: izbrane teme iz politične sociologije, problemi prehoda iz avtoritarnega v demokratični sistem, univerzalno uveljavljanje človekovih pravic, vloga inteligence in intelektualcev v sodobni družbi.
- Vloga velikih družbenih skupin: renesansa narodov in nacionalizma, pomeni in funkcije nacionalne identitete v dobi globalizacije, nova družbena gibanja, nastajanje novega mednarodnega reda, post-industrijske družbe in "tretje poti".

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Obča sociologija I – III, Sociološki klasiki.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izpit in seminar pri Obči sociologiji I ali Obči sociologiji II.

6. Študijska literatura:

- M. Haralambos, *Uvod u sociologiju*, Globus, Zagreb, 1992.
- S. Flere, *Uvod v sociologijo/Sociologija*, Ljubljana, 1992/95.
- Berger & Luckmann, *Družbena konstrukcija realnosti*, CZ, Ljubljana, 1988 in /ali Giddens, *Nova pravila sociološke metode*, SH, Ljubljana, 1988.
- F. Adam (ur.), *Kompendij socioloških teorij*, ŠOU, Ljubljana, 1995.
- E. Durkheim, *Pravila sociološke metode* (sbh. prevod) in/ali *Samomor. Prepoved incesta*, SH, Ljubljana 1992.
- Simmel, *Temeljna vprašanja sociologije*, SH, Ljubljana, 1993.
- R. Rizman, *Izzivi odprte družbe – sociološki komentarji*, Liberalna akademija, Ljubljana, 1997.
- A. Igličar, *Teme iz sociologije prava*, ČZP Uradni list RS, Ljubljana, 1996.
- A. Bibič, *Interesi in politika*, Delavska enotnost, Ljubljana, 1981.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIOLOGIJA KULTURE II**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (S)

Letnik: 2.

2. Izobraževalni smotri:

Predmet je usmerjen k poglobljanju razumevanja temeljnih socioloških konceptov, njihove kritične uporabe na različnih področjih kulturne analize ter razvijanja njihove problematike v povezavi z drugimi disciplinami (predvsem z antropologijo, zgodovino in drugimi humanističnimi disciplinami).

3. Vsebina predmeta:

- Predmet razvija pojmovanje delitve v kulturi (npr. elitna/množična, ženska/moška, ljudska/organizirana kultura); kulturnega kapitala in kulturne razlike.
- Zastavlja vprašanje identitete in reprezentacije v množičnih kulturnih oblikah ter razvija zgodovinski pristop k razumevanju kulturnih pojavov.
- Obravnavane teme vključujejo analizo tvorbe pomena in kulturnih publik ter razumevanje kulturnega teksta. Teme razvijamo v kritično-primerjalni perspektivi teoretičnih pristopov, ki vključujejo tradicijo strukturalizma, psihoanalize, etnografije ter nekaterih problemov kulturnih študij, filmske in literarne teorije ter novejša zgodovine.
- Predmet utrjuje, nadaljuje ter nadgrajuje znanje, pridobljeno pri predmetu Sociologija kulture I. Po svoji vsebinski zasnovi ter analitičnem pristopu hkrati študente in študentke pripravlja na širok spekter ukvarjanja s sociološko problematiko v višjih letnikih ter omogoča integriranje sociološke misli glede na posamična področja.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Sociologija kulture I, Uvod v sociologijo kulture.

5. Obveznost študent-a/ke:

Poznavanje ter sprotno branje izbrane študijske literature in izpit.

6. Študijska literatura:

- T. W. Adorno, *Uvod v sociologijo glasbe*, DZS, Ljubljana.
- B. Anderson, *Zamišljene skupnosti*, SH, Ljubljana, 1998.
- J. L. Austin, *Kako naredimo z besedami*, SH, Ljubljana, 1989.
- R. Barthes, *Camera Lucida*, SH, Ljubljana, 1992.
- F. Jameson, *Postmodernizem*, Analecta, Ljubljana, 1992.
- M. Foucault, *Nadzorovanje in kaznovanje* in/ali

- M. Foucault, *Zgodovina seksualnosti*, Delavska enotnost, Ljubljana, 1984.
- J. Cazeneuve, *Sociologija obreda*, SH, Ljubljana, 1986.
- R. Coward, *Ženska želja*, KRT, Ljubljana, 1989.
- C. Lévi Strauss, *Rasa in zgodovina*, SH, Ljubljana, 1993.
- G. H. Mead, *Um, sebstvo, družba*, Krtina, 1997.
- E. Said, *Orientalizem*, SH, Ljubljana, 1996.
- R. Williams, *Navadna kultura*, SH, Ljubljana, 1998.
- M. Bahtin, *Estetika in humanistične vede*, SH, Ljubljana, 1999.
- F. Braudel, *Materialna civilizacija, ekonomija in kapitalizem, XV. – XVIII. st.*, I – III, SH, Ljubljana, 1988, 1989, 1991.
- S. Freud, *Metapsihološki spisi*, SH, Ljubljana, 1987.
- J. Habermas, *Strukturne spremembe javnosti*, SH, Ljubljana, 1989.
- M. Mauss, *Esej o in drugi spisi*, SH, Ljubljana, 1996.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIALNA ANTROPOLOGIJA II**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (S)

Letnik: 2.

2. Izobraževalni smotri:

Študenti dobijo osnovno znanje o evoluciji človeka, o fosilnih najdbah (lokacijah in datacijah), o značilnostih posameznih vrst, o podrobnostih in razlikah. Seznanijo se s problemom določanja vrst in datacije fosilov in z različnimi teorijami, ki danes skušajo razložiti izvor modernega človeka, kdaj in od kod se je razširil na vse kontinente.

Tako pridobijo kritičen odnos do različnih teorij, ki skušajo pojasniti izvor človeške vrste. Evolucijo človeka lažje razumejo, če se seznanijo z anatomskimi značilnostmi in načini življenja človekovih najbližjih sorodnikov – opic in zlasti človeku podobnih opic. Poznavanje njihovega načina obnašanja pomaga razumeti vzroke in posledice razvoja hominidov. Zato predmet obsega tudi osnove primatologije.

3. Vsebina predmeta:

Predmet ima trodelno strukturo:

Ad 1)

- Osnove evolucije; bipedalizem, značilnosti hominidov; izvor hominidov, zgodnji vzhodnoafriški avstralopiteki; *A. africanus*, *A. robustus*, *A. boisei*, *A. aetiopicus*; Hominidi v J. Afriki; *H. erectus (ergaster)* v Afriki; *H. erectus* v Aziji; rod Homo v srednjem pleistocenu v Afriki, rod Homo v srednjem pleistocenu v Evropi; neandertalec; zgodnji anatomsko moderni človek; teorije o izvoru modernega človeka; definicija primatov; življenjski prostor primatov; prilagoditve primatov; raznolikost primatov in njihova taksonomija; značilnosti Strepsirhin; lemurji, loriji in galagi; značilnosti Haplorhin; opice novega sveta; opice starega sveta; azijske človeku podobne opice; afriške človeku podobne opice; prilagoditev človeku podobnih opic, klimatske spremembe in izvor hominidov.

Ad 2)

- Epistemološke okoliščine vzpostavitve bariere med sociološkimi in biološkimi znanostmi.
- Antropološki trikotnik: biologija, psihologija, sociologija. Homologni biološki trikotnik: genetika, etologija, ekologija.
- Pojmovanja družbe v sociologiji in zoologiji.
- Družbena prisvajanja narave; paradoksi udomačevanja.

Ad 3)

- Pregled geoloških dob, razdelitev kvartarja v srednji Evropi, klimatska nihanja in posledica: napredovanje in umik ledenikov, glacialno pogojeno evstatično nihanje

morske gladine, premiki klimatskih pasov, selitve živali in rastlin.

- Paleolitik v Evropi in Sloveniji: surovina za izdelavo orodja, tehnika izdelave orodja, tehnike odbijanja, nasaditev orodja, uporabe orodja; starejši paleolitik: doba trajanja, način življenja, orodje in orožje, najdišča (predvsem v Sloveniji); srednji paleolitik: napredek v primerjavi s starejšim, doba trajanja, orodja, lov, gradnja kolib, pokopi, najdišča; mlajši paleolitik: doba trajanja posameznih kulturnih stopenj, kameno in koščeno orodje, tehnika izdelave, nakit, umetnost, pokopi, gradnja koč, lov, najdišča, odnos neandertalec – moderni človek; aurignacien v Evropi in Sloveniji; gravettien, solutréen, magdalénien in časovni ekvivalenti v Sloveniji.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Socialna antropologija I, Sociologija kulturnih formacij.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izpit.

6. Študijska literatura:

- A. Bilborough, *Human Evolution*, Blackie Academic and Professional, London, Glasgow, 1992.
- B. Campbell, *Human Evolution*, Hainemann, London, 1966.
- C. G. Conroy, *Primate Evolution*, W. W. Norton & Company, New York, London, 1990.
- J. G. Fleagle, *Primate Adaptation and Evolution*, Academic Press, San Diego, 1999.
- R. Jurmain, H. Nelson, *Introduction to Physical Anthropology* (6th ed.), Minneapolis/St. Paul, New York etc., West Publishing Company, 1994.
- I. Tattersall, *The Last Neanderthals*, Macmillan, New York, 1995.
- G. Guille-Escuret, *Družbe in njihove narave*, SH, Ljubljana, 1998.
- M. Štefančič, V. Pohar, *Okolje in kulture v pleistocenu*, ŠOU, Ljubljana, 1998.
- *Ledenodobne kulture v Sloveniji*, Narodni muzej, Ljubljana, 1979.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIOLOŠKI KLASIKI**

1. Splošni podatki:

Smer in usmeritev: Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (S)

Letnik: 2.

2. Izobraževalni smotri:

Seznanjanje študentov in študentk z glavnimi prispevki in kategorialnim sistemom socioloških klasikov z namenom, da se usposobijo za samostojno in kritično spoprijemanje z izbranimi sociološkimi problemi.

3. Vsebina predmeta:

- Intenzivno branje in tekstualna analiza izbranih socioloških klasikov (Comte, Spencer, Marx, Durkheim, Weber, Simmel, Pareto, Mannheim in drugi). Poleg intelektualnega in družbenega konteksta bo poglobljena pozornost namenjena naslednjim sociološkim problemom: metodološki pristop, narava družbe, teoretične strategije njenega razumevanja, funkcije in pomeni družbenih sprememb, teorije elite, revolucije, modernizacije in civilne družbe, prispevki za formiranje specialnih sociologij (sociologija znanja in druge), vplivi klasične misli v sodobni sociologiji in njeni interdisciplinarni presežki.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Obča sociologija I - II, Sociologija religije, Sociologija naroda in nacionalizma.

5. Obveznost študent-a/ke:

Pisni izpit.

6. Študijska literatura:

- F. Adam, *Kompendij socioloških teorij*, Ljubljana, 1995.
- J. Goričar, *Oris razvoja socioloških teorij*, Založba Obzorja, Maribor, 1969.
- G. Simmel, *Temeljna vprašanja sociologije - Individuum in družba*, Studia Humanitatis, Ljubljana 1993 (glej uvodno študijo R. Rizmana: "Sociologija Georga Simmla").
- *Sociološka hrestomatija* (Saint-Simon, Comte, Spencer, Weber, Formalna sociologija), Zagreb, 1987.
- J. Turner (in drugi), *The Emergence of Sociological Theory*, The Dorsey Press, 1989.

7. Posebnosti: /

Predmet: **UVOD V SOCIOLOGIJO KULTURE**

1. Splošni podatki:

Smer in usmeritev: Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (S)

Letnik: 2.

2. Izobraževalni smotri:

Študent ali študentka si pridobi temeljne teoretične pojme iz teorije kulture ter temeljne in specialistične pojme iz sociologije kulture ter se seznanijo s problematiko kulture v sodobni sociologiji ter tudi v sorodnih humanističnih in družboslovnih disciplinah. Usposobi se za samostojni študij temeljnih znanstvenih besedil s teh področij in za kritično presojo kulturnega vedenja in vrednotenja. S tem se usposobi za nadaljnji študij tistih socioloških predmetov, ki obdelujejo "kulturne pojave", zlasti ideologije, komuniciranje, diskurze, umetnosti, popularno kulturo, vsakdanje življenje.

3. Vsebina predmeta:

- Pregled glavnih problemov, ki jih postavlja naloga, da razvijemo zgodovinsko konkretno in znanstveno kritično, t.j. neideološko, teorijo "kulture". Pregled ima dvoje ravni:
 - a) V obliki seminarskega dela branje in obravnavo del klasičnih teoretikov, s pomočjo katerih je mogoče razvijati teorijo kulture: Marx (Benjamin, Adorno, Althusser, Williams), Saussure (Jakobson, Bahtin, Barthes), Durkheim (Mauss, Levi Strauss), Weber, Freud (Lacan). Branje pokaže, kako organizirati polja in razviti koncepte, s katerimi je mogoče teoretsko obdelovati področja, ki jih predznanstveno poimenujemo "kultura".
 - b) V zvezi s prejšnjim oris specifičnih pojmov "kultur", ki jih razvijajo posebne družbene vede, s ciljem, posebej osvetliti momente restrukturacije problematike teh ved: socialna in kulturna antropologija, semiotika, psihoanaliza, sociologija in zgodovina kulture.
- Problematiko "kulture" razčlenimo s soočenjem med ustaljenim (ideološkim) pojmom kulture in historično materialistično konceptualizacijo družbene členitve. V ospredju je vprašanje obče strukture globalnih družb in specifičnih historičnih razčlenitev njihovih družbenih sfer (razmerje med "bazo" in "vrhnjo stavbo" in vprašanje determinacije; koncepti produkcijskega načina, družbene formacije, instanc). Obdelava možnosti in meja prenosa Marxove konceptualizacije na raven družbene celote. Ideološko posredovanje razmerij in reprodukcija produkcijskih razmerij. Epistemološki komentar: strukturalna metoda v družbenih vedah (strukturacija jezika in govornice v lingvistiki; znakovni sistemi v semiotiki; sorodstveni atom in struktura v antropologiji; strukturacija manifestacij nezavednega in subjekt v psihoanalizi).
- Ideološko posredovanje razmerij v družbeni "bazi". Povsodnost kulture v

nerazrednih družbah in kulturna sfera v razrednih družbah; ideološki aparati države. Specifična problematika reprodukcije produkcijskih razmerij v sodobnih kapitalističnih družbah: politična in kulturna hegemonija; ideološki aparati države; nacija, nacionalni jezik; šola; mladina in subkulture; porabništvo; izoblikovanje posebne družbene sfere kulture in umetnosti v modernih družbah ter njena reintegracija v poznokapitalistični produkcijski način danes.

- Pojemovna orodja za analizo ideologij. Diskurz (v lingvistiki, semiotiki, analizi ideologij). Diskurzivni prijemi, taktike, strategije. Govorica, jezik, govor. Izjava in izjavljanje. Subjekt, subjektivacija, interpelacija. Znak in označevalec. Imaginarno, simbolno, realno.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Predmet vpeljuje študente in študentke v študij predmetov, ki obravnavajo problematiko kulture v naslednjih letnikih. To so zlasti ideologije, komuniciranje, diskurzi, umetnosti, popularna kultura, vsakdanje življenje.

5. Obveznost študent-a/ke:

Pisni izpit, kjer se zahteva poznavanje in razumevanje študijske problematike.

6. Študijska literatura:

- K. Marx, F. Engels, izbrani spisi oziroma odlomki.
- M. Weber, *Protestantska etika in duh kapitalizma*, SH, Ljubljana, 1986.
- F. de Saussure, *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*, (Uvod, 1. del – Splošna načela, 2. del – Sinhrono jezikoslovje), SH, Ljubljana, 1997.
- R. Jakobson, *Lingvistični in drugi spisi* (poglavji: "Šest predavanj o zvoku in smislu" in "Lingvistika in poetika"), SH, 1989.
- S. Freud, izbrani spisi oziroma odlomki.
- A. Gramsci, *Izbrani spisi: razdelka I B (Misli o politiki in moderni državi), II B (Misli o intelektualcih in organizaciji kulture)*, CZ, Ljubljana, 1974.
- L. Althusser, *Ideologija in ideološki aparati države in Dodatki* v zborniku *Ideologija in estetski učinek* (ur. Zoja Skušek Močnik). Ljubljana: CZ, 1980, str. 35-99 ter 312-327.
- R. Williams, *Navadna kultura*, SH, Ljubljana, 1998.

7. Posebnosti: /

Predmet: **METODE SOCIOLOŠKEGA RAZISKOVANJA**

1. Splošni podatki:

Smer in usmeritev: Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 60 (P), 15 (S), 15 (SV)

Letnik: 2.

2. Izobraževalni smotri:

Usposobiti študentko in študenta za metodološki način mišljenja, za uporabo in citiranje literature, za oblikovanje in logiko raziskave (seminarske naloge, diplome, magistrske naloge), za zbiranje, obdelavo in interpretacijo podatkov (t.i. kvantitativnih in kvalitativnih) glede na velikost raziskave, za izvajanje postopkov v terenski raziskavi.

3. Vsebina predmeta:

- Uvod – zgodovina sociološkega raziskovanja, osnovni pojmi in problemi.
- Zgodovina verjetnostnega računa, vzorčenja, statističnega mišljenja v sociologiji.
- Zakaj (sociološko) raziskovati? Razsežnost raziskovanja, teorije, razlike med metodologijo in metodo.
- Alternative v sociološkem raziskovanju. Karel Popper, Max Weber, javno mnenje.
- Trije osnovni pristopi v metodologiji (skupine instrumentov v orkestru) – pozitivizem, interpretativne metode, kritične metode.
- Postopki v raziskovanju – načrt, raziskovalni krog.
- Kvantitativni načini zbiranja podatkov.
- Kvalitativni načini zbiranja podatkov.
- Anketa, intervju in terenska raziskava.
- Študij primera.
- Zgodovinsko-dokumentarna analiza.
- Etika raziskovanja.
- Terenska raziskava – praktikum.
- Anketa, intervju – praktikum
- Obdelava in interpretacija podatkov – praktikum.
- Obvezne vaje iz izdelovanja (SPSS) večdimenzionalnih tabel.
- Obvezne vaje iz interpretacije podatkov (tabel, statistika 5).
- Obvezne vaje iz interpretacije t.i. kvalitativnih podatkov.

4. Povezanost z drugimi predmeti: /

5. Obveznost študent-a/ke:

Seminarska naloga, izpit.

6. Študijska literatura:

- A. Ferligoj, *Naloge iz statistike*, 1994.
- M. Hafner Fink, N. Toš, *Metode*, 1997.
- J. Sagadin, *Osnovne statistične metode za pedagoge*, 1992.
- *Priročnik za statistični paket SPSS*.
- L. Neuman, *Social Research Methods*, Allyn and Bacon, Boston, 1997.
- A. Gidens, *Nova pravila sociološke metode*, SH, Ljubljana, 1998.
- R. Ying, *Case Study*, Sage, London, 1989.
- S. Mežnarič, *Metode sociološkega raziskovanja*, zbornik tekstov, 1993.
- G. Miller, R. Dingwalle, *Context and Method in Qualitative Research*, 1997.
- M. Haralambos, M. Holborn, *Metodologija*, 1995.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIOLOGIJA SPOLOV**

1. Splošni podatki:

Smer in usmeritev: Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Obseg ur: 45 (P), 15 (S)

Letnik: 3.

2. Izobraževalni smotri:

Seznanjanje s sodobnimi diskusijami o spolu in spolni razliki. Ugotavljanje razlike med biološkim spolom (sex) in družbeno ter kuturno proizvedenim spolom (gender). Ugotavljanje kako spol vpliva na položaj posameznika in posameznice v družbeni strukturi. Seznanjanje z (re)produciranjem in spreminjanjem spolnih razlik na različnih področjih: spol, starševstvo in socializacija; spol, delo in prosti čas; spol, družinske vloge in poklicna segregacija; spol in spreminjanje spolnih vlog (moškosti, ženskosti); spol in družbena moč; spol in nasilje.

3. Vsebina predmeta:

- Družbena konstruiranost spola.
- Biološke versus družbene razlike; družbena evolucija spola in spolne razlike.
- Spol in spolne vloge: materinstvo in očetovstvo, spol in starševstvo, spol in socializacija.
- Spol in družbena produkcija: spolna delitev dela, plačano in neplačano delo, delo in prosti čas; poklicna segregacija; feminizacija in maskulinizacija nekaterih področij.
- Spreminjanje spolnih vlog: spreminjajoča se podoba ženskosti in moškosti.
- Spol in družbena moč: spol, moč in oblast, spol in reprezentiranost v politiki, feminizem in politika.
- Spol in nasilje: spol in različne oblike nasilja.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Obča sociologija I – II, Sociologija kulture I – II, Socialna antropologija I – II, Uvod v ženske študije, Ženske študije in feministična teorija.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izpit.

6. Študijska literatura:

Sporočena bo ob začetku predavanj.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIOLOGIJA KULTURNIH FORMACIJ**

1. Splošni podatki:

Smer in usmeritev: Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Obseg ur: 30 (P), 60 (S)

Letnik: 3.

2. Izobraževalni smotri:

Študenti se seznanijo z interdisciplinarnimi in primerjalnimi preučevanji makroregionalnih kulturnih formacij v sodobnih družboslovnih disciplinah.

Pridobijo teoretične osnove za interpretacijo temeljnih družbenih in socialnih kriterijev na področju političnih idej, nazorskih opredelitev, delovanja institucij in simbolnih artikulacij.

3. Vsebina predmeta:

Predmet ima dvodelno strukturo.

- Mediteranska kulturna formacija je obravnavana na dveh ravneh in skozi dva pristopa: mediteranska regija, kakor je konstituirana v socialni in historični antropologiji; mediteranski "duhovni prostor" (mediteranske vednosti, filozofije, mitologije, religije ...), kakor ga obravnava sociologija vednosti.

Ad 1)

- Konstrukcije Mediterana v družboslovnih disciplinah (geografija, zgodovina, antropologija ...). Mediteran kot kulturni areal? Epistemologija "enotnosti v raznoličnosti". Ruralni in urbani mediteranski svetovi. Antropološki topoi: čast in sram, klientelizem, mediteranska endogamija, mediteranske družine... .

Ad 2)

- Pregled simbolnih form in pojmov, ki jih je razvila Jungovska globinska psihologija: osebno in kolektivno nezavedno; teorija arhetipov; koncept sinhronicitete; tema transferja in aplikacija na individualne, ideološke in politične primere. Sintetični prikaz alternativnih disciplin, ki so posredno pomembne za razvoj znanosti, umetnosti, religije in morale, npr. hermetizem, gnosticizem, alkimija.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Sociologija kulture I – II, Socialna antropologija I – II, Sociologija in zgodovina vednosti in znanosti.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izpit ali seminarska naloga z zagovorom.

6. Študijska literatura:

- G. Levi, *Nematerialna dediščina*, SH, Ljubljana, 1993.
- *Časopis za kritiko znanosti*, 158 – 159 (“Mediteran v Sloveniji”), Ljubljana, 1993.
- C. G. Jung, *Spomini, sanje, misli*, DZS, Ljubljana, 1993.
- C. G. Jung, *Arhetipi, kolektivno nezavedno, sinhroniciteta*, Katedra, Maribor, 1995.
- M. Eliade, *Zgodovina religioznih verovanj in idej*, III. del, DZS, Ljubljana, 1996.

7. Posebnosti: /

Predmet: **TEORIJA DISKURZOV I**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (S)

Letnik: 3.

2. Izobraževalni smotri:

Poznavanje epistemičnega obzorja ved o diskurzih, njihove povezave s sorodnimi in sosednjimi vedami. Obvladovanje temeljnih teoretskih prijemov pri analizi diskurzov.

3. Vsebina predmeta:

- Diskurzivne prakse med drugimi družbenimi praksami.
- Diskurzi in institucije.
- Teorije ideologije.
- Problemi strukturnih in zgodovinskih prijemov na področju teorije diskurzov.
- Osnovni pojmi klasičnih in novejših teorij na področju analize diskurzov.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Teorija diskurzov II, z večino filoloških, teoretskih in zgodovinskih predmetov.

5. Obveznost študent-a/ke:

Seminarska naloga, ki je pogoj za ustni izpit.

6. Študijska literatura:

- K. Marx, *Kapital*, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1961.
- S. Freud, *Razlaga sanj*
- F. de Saussure, *Predavanja iz splošnega jezikoslovja*, SH, Ljubljana, 1997.
- M Foucault, *Zgodovina norosti*, Cf, Ljubljana, 1999.
- R. Močnik, *3 teorije*, Cf, Ljubljana, 1999.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIOLOGIJA MEDIJEV**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 45 (P), 15 (S)

Letnik: 3.

2. Izobraževalni smotri:

Študenti in študentke se seznanijo s sociološko obravnavo medijev v okviru raziskovalnih postopkov sociologije kulture. Pri predmetu je poudarjen pomen komunikacijskih razmerij med mediji in publiko ter vzajemno vplivanje med mediji. Študentke in študenti se seznanijo s problematiko zgodovinskih in družbenih razmerij izoblikovanja dominantnih načinov rabe posameznih medijev ter specifičnih modalnosti njihovega posamičnega in skupnega družbenega učinkovanja, zlasti vpliva na konstitucijo vsakdanjega življenja.

3. Vsebina predmeta:

- Sociologija medijev je zastavljena kot predmet, ki sociološko obravnavo medijev navezuje na problematiko in raziskovalne postopke sociologije kulture. Družbenost medijev zato ni obravnavana šele na ravni domnevno izpričanih vplivov, marveč na ravni komunikacijskih razmerij, v katera različni mediji na specifične načine vpletajo svoje publike. Ta komunikacijska razmerja so specifični zgodovinski rezultati, ki se kumulirajo in transformirajo v prepletu, v katerem vsak novi družbeno vplivni medij vzvratno preoblikuje naravo vseh drugih. Šele s tega aspekta je mogoče smiselno obravnavati medije tudi kot tehnologije in kot institucije ter diferencirati družbena področja in ravni, kjer učinkujejo.
- Glavna problematika: pojem komunikacijskega razmerja; govorica in komunikacija; neposredna in posredovana komunikacija, subjekt in dejavnost komunikacije. Historični pogoji za nastanek množičnih medijev (tehnična reprodukcija, urbanizacija, množična produkcija, tvorba množice). Knjiga v razmerju do poprejšnjih kulturnih form komunikacije. Časopis in časnik. Množični tisk. Razvoj telegrafije in telefonije. Imperializem in komunikacija. Fotografija. Gibljivost in konstitucija doma; mobilna privatizacija; prosti čas in množična konsumpcija. Radio; reprodukcija zvoka. Radiodifuzija in institucionalne razmere za nastanek TV. Kulturne forme množičnega tiska, radia in TV. TV in konstitucija vsakdanjega življenja. Logika žanrske razdelitve; naturalizacija ideologije. Tekst in recepcija; vprašanje ravni specifičnosti medija. Javnost in porabniki; ekonomska propaganda in PR. Domače rabe tehnologij: videorekorder, računalnik, internet; spolna in starostna delitev v medijski porabi. Ideologije pričakovanja in nove komunikacijske tehnologije.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Predmet se smiselno navezuje na vse druge, a na nobenega ekskluzivno. Zlasti pa omogoča študijsko povezovanje z izbirnimi predmeti, ki obravnavajo medijsko posredovane kulturne oblike (npr. film, popularno glasbo, televizijo idr.), s sociološkimi predmeti, ki obravnavajo ideologije, komuniciranje, družbene spremembe in družbena gibanja (od sociologije narodov in nacionalizma prek sociologij religije in umetnosti prek obravnav diskurzov do sociologij družbenih gibanj in totalitarnih kultur).

5. Obveznost študent-a/ke:

Opraviti mora izpit. Ta je praviloma usten. Poznati mora pristop, koncepte in problematiko, predstavljeno v predavanjih, ter problematiko študijske literature s tistih tematskih področij, ki si jih je samostojno izbral. Izjemoma lahko študent(ka), ki je pri predavanjih in v razgovoru s predavateljem izkazal(a) poznavanje študijske problematike in literature, opravi študijsko obveznost tudi v obliki seminarske naloge po dogovoru z učiteljem. Učitelj lahko tudi razpiše teme za določeno število seminarskih nalog.

6. Študijska literatura:

Študijska literatura se deli na temtska področja in se sproti dopolnjuje. Študent in študentka za izpit praviloma izbereta literaturo z enega ali dveh tematskih področij. Podrobnejši seznam literature je na voljo v tajništvu in knjižnici oddelka.

Splošnejše teorije medijev in komunikacije:

- J. Habermas, *Strukturne spremembe javnosti*, SH, Ljubljana, 1989
- J. Vogrinc, *Televizijski gledalec*, SH, Ljubljana, 1995.
- D. Crowley & P. Heyer (ur.), *Communication in History*, Longman, White Plains, 1995/1991.

Pisava in pisna kultura:

- J. Goody, *Med ustnim in pisnim*, SH, Ljubljana, 1993.

Tisk in knjiga:

- E. Eisenstein, *The Printing Revolution in Early Modern Europe*, Cambridge, 1983.
- B. Anderson, *Zamišljene skupnosti*, SH, Ljubljana, 1998.

Oglaševanje:

- J. Williamson, *Decoding Advertisements*, Marion Boyars, London, 1978.

Radio:

- B. Brecht, "Radio kot komunikacijski aparat", Problemi št. 6 – 8, I. 1983.
- R. C. Allen, *Speaking of Soap Operas*, 1985.
- P. Scannell, *Radio, Television & Modern Life. A Phenomenological Approach*, 1996.

Fotografija:

- W. Benjamin, *Izbrani spisi*, SH, Ljubljana, 1998.
- R. Barthes, *Camera lucida. Zapiski o fotografiji*, SH, Ljubljana, 1992.

Kino:

- Z. Vrdlovec (ur.), *Lekcija teme. Zbornik filmske teorije*, DZS, Ljubljana, 1987.
- J. Ellis, *Visible Fictions*, Routledge, London, 1982.

Produkcija in reprodukcija nosilcev zvoka:

- M. Chanan, *Repeated Takes. A Short History of Recording and its Effectc on Music*, Verso, London, 1995.

Računalniki in internet:

- R. Shields (ur.), *Cultures of Internet*, Sage, London, 1996.

Predmet: **SOCIOLOGIJA RELIGIJE**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (S)

Letnik: 3.

2. Izobraževalni smotri:

Predmet obravnava religijo v socialnih/kulturnih kontekstih, posebej modernih družb, pa tudi značilnih primerih arhaičnih in tradicionalnih družb, uvaja v osnovne probleme in dosežke sociološkega proučevanja religije kot kulturnega in družbenega pojava. Seznanja z obćimi religiološkimi pojmi in temami.

3. Vsebina predmeta:

- Magija in religija, individualno in kulturno/družbeno v religiji, sveto, mit in ritual, mistika, oblike organiziranosti religij, vprašanje religijskega razvoja, tipologije religij.
- Glavne teoretske tradicije in sodobne usmeritve v sociologiji religije: Marx, Durkheim, Weber, Simmel; strukturalno-funkcionalistična in sistemska usmeritev: Parsons, Luhman; fenomenološka: Luckmann, Berger; sociologija religije in antropologija: Malinowski, Mauss, Lévi Strauss, M. Douglas; religija in zgodovina mentalitet: Delumeau, Arries.
- Temeljne teme in koncepti sodobne sociologije religije pri sooćanju z modernimi družbami: vloga religij pri nastajanju modernih družb; sekularizacija in revitalizacija; ljudska religioznost, nova religiozna gibanja in “nova religioznost”; civilna religija, nacionalne in politične ideologije in/kot religije; država, cerkvena religija in civilna družba; religija in postmoderna.
- Empirične sociološke raziskave religioznosti v Sloveniji in Evropi; metodologija empiričnega raziskovanja in kritično vrednotenje rezultatov.
- Zgodovinsko – sociološke in strukturne determinante religijskega polja v slovenski družbi.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Obća sociologija I – II, Sociologija kulture I – II.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izpit.

6. Študijska literatura:

- S. Flere, M. Kerševan, *Religija in (sodobna) družba: uvod v sociologijo religije*, ZPS, zbirka Alfa, Ljubljana, 1995.

- M. Kerševan, *Religija in slovenska kultura: ljudska religioznost, civilna religija in ateizem v Sloveniji*, Znanstveni inštitut FF in Partizanska knjiga, Ljubljana, 1989 in/ali
- M. Kerševan, *Religija kot družbeni pojav*, MK, Ljubljana, 1975.
- T. Luckmann, *Nevidna religija*, Krtina (Krt, 104), Ljubljana, 1997.
- M. McGuire, *Religion: the Social Context*, Belmont, 1992 in/ali
- G. Kehrler, *Einführung in die Religionssoziologie*, Darmstad, 1988.
- M. Weber, *Protestantska etika in duh kapitalizma*, SH, Ljubljana, 1993.
- R. Otto, *Sveto: o iracionalnem v ideji božjega in njegovem razmerju do racionalnega*, Nova revija, zbirka Hieron, Ljubljana, 1993.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIOLOGIJA ZNANOSTI**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška
Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 45 (P), 15 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Zmožnost zgodovinske in sociološke interpretacije, aplikacija pridobljenega znanja v sodobni kulturi in izobraževanju. Razumevanje evropske literarne, umetnostne, filozofske in politične zgodovine.

3. Vsebina predmeta:

- Pregled znanstvenih idej s poudarkom na kozmologiji od antičnega geocentričnega modela do moderne dobe (17. st.). Študentje spoznavajo epistemološko problematiko in miselne vzvode za menjavo paradigem. Referenca: Kuhn, Popper, Feyerabend.
- Pregled osnovnih konceptov pri Aristotelu, Platonu, Abelardu, Kuzanskem, Koperniku, Galileju, Keplerju in Brunu.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Sociologija religije, Sociologija kulturnih formacij, Kultura renesanse.

5. Obveznost študent-a/ke:

Ustni ali pisni izpit.

6. Študijska literatura:

- Platon, *Poslednji dnevi Sokrata* (Uvod in Faidon), Slovenska matica, Ljubljana, 1988.
- J. Le Goff, *Intelektualci v srednjem veku*, ŠOU, zbirka Claritas, Ljubljana, 1998.
- A. Koyre, *Od sklenjenega sveta do neskončnega univerzuma*, SH, Ljubljana, 1998.
- T. Kuhn, *Struktura znanstvenih revolucij*, Krtina, Ljubljana, 1998.

7. Posebnosti: /

Predmet: SOCIOLOGIJA POLITIČNIH INSTITUCIJ

1. Splošni podatki:

Program (smer): sociologija - dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 45 (P), 15 (S)

Letnik: 3.

2. Izobraževalni smotri:

Vsebina predmeta temelji na izhodišču, da je položaj človeka (državljana) v vsakem političnem sistemu temeljno družbenopolitično vprašanje. Odtod izhaja spoznanje, ali je človek subjekt politične oblasti in političnih odnosov ali le njihov objekt. Cilj predmeta je, da študent-i/ke spoznajo, kako je nastajal moderni demokratični (ustavni) politični sistem in kako se je razvijalo ustavno varstvo le-tega. Poudarek je na sociološkem in ne na pravnem vidiku vsebine predmeta. Študent-i/ke se - s pomočjo analitične in komparativne metode - usposablajo za kritično vrednotenje preteklih in sedanjih družbenopolitičnih procesov doma in v svetu.

3. Vsebina predmeta:

- Družbene institucije (opredelitev, funkcije, klasifikacija). Politične institucije.
- Posameznik in oblast. Vrste in področja temeljnih človekovih pravic. Zgodovinski razvoj človekovih pravic. Civilna družba, pravna država in človekove pravice.
- Materialni pojem ustavnosti. Zgodovinski razvoj ustavnosti - ključni dokumenti. Pomen ustavnosti za družbeno in politično ureditev.
- Nastanek moderne države. Ideja reprezentance /predstavništva/ in ločitve oblasti: konstitucionalna monarhija, parlamentarna monarhija in republika, (pol-)predsedniška republika. Oblike političnega režima (diktatura, demokracija), oblike vladavine (monarhija, republika), oblike državne ureditve (unitarna, sestavljena država). Proces odločanja v družbi. Volilni sistemi: večinski, proporcionalni, mešani.
- Ustava: pravni in sociološki vidik, teorija o pisanih in nepisanih ustavah, teorija o čvrstih in gibkih ustavah. Prve ustave in njihov pomen. Primerjava nekaterih tipičnih ustavnih sistemov (ZDA, Velika Britanija, Nemčija, Švica).
- Država v 20. stoletju: intervencijska, socialna, totalitarna, pravna država. Legitimnost oblasti: karizmatična, tradicionalna, zakonita oblast. Posameznik (državljan) v državi 20. stoletja: možnosti in odgovornosti. Evropska unija in vizija političnega združevanja.
- Ustavna ureditev Republike Slovenije. Razvoj slovenske državnosti (1918-91). Institucionalne rešitve v ustavni ureditvi Republike Slovenije.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Sociologija in zgodovina družbenih gibanj, Obča sociologija I -II, Sociološki klasiki.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izpit.

6. Študijska literatura:

- T. Bottomore, *Political Sociology*, University of Minnesota Press, 1993.
- *Varstvo človekovih pravic*. Razprave, eseji in dokumenti (Zbornik), Mladinska knjiga, Ljubljana, 1988.
- J. Keane, *Despotizem in demokracija. Civilna družba od zgodnje moderne do poznega socializma*, Ljubljana, Krt, 1990.
- *The Encyclopedia of Democracy*, Vols. I-IV, Routledge, London, 1997.
- C. Offe, *Družbena moč in politična oblast*, Delavska enotnost, Ljubljana, 1985.
- M Arah, *Evropska unija. Vizija političnega združevanja*, Ljubljana, Arah consulting, 1995.
- *Nova ustavna ureditev Slovenije* (Zbornik razprav), Uradni list RS, Ljubljana, 1992.

7. Posebnosti: /

Predmet: **TEORIJA DISKURZOV II**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (S)

Letnik: 4.

2. Izobraževalni smotri:

Obvladovanje teoretskih prijemov pri analizi diskurzov in sposobnost njihove uprabe ob konkretnem gradivu.

3. Vsebina predmeta:

- Diskurzivne prakse, druge družbene prakse, institucije.
- Teorije institucije in ideologije.
- Problematika strukturnih in zgodovinskih prijemov na področju teorije diskurzov.
- Pluralnost metod.
- Primeri analize ideoloških, umetnostnih, teoretskih diskurzov.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Teorija diskurzov I, z večino filoloških, teoretskih in zgodovinskih predmetov.

5. Obveznost študent-a/ke:

Seminarska naloga, ki je pogoj za ustni izpit.

6. Študijska literatura:

- L. Althusser, izbor.
- J. L. Austin, *Kako napravimo kaj z besedami*, SH, Ljubljana, 1998.
- P. Veyne, *Ali so Grki verjeli v svoje mite?*, Cf, Ljubljana, 1998.
- R. Močnik, *Alterakcije*, Biblioteka XX. vek, št. 80, Beograd, 1998.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIOLOGIJA LIKOVNIH UMETNOSTI**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (S)

Letnik: 4.

3. Vsebina:

- Predmet obsega tri temeljne aspekte: epistemološkega, antropološkega in zgodovinskega.
- Epistemološki aspekt sestoji iz obravnave izbranih zgledov izdelave spoznavnih in interpretacijskih obrazcev v likovnih umetninah, za integriranost umetnin v ideološke kontekste in njihovo vlogo zunaj njih.
- Antropološki aspekt sestoji iz primerjalne analize vloge formulacij v vizualnih in sinkretičnih medijih v okrilju različnih socio-kulturnih okoljih in povezave pojma "umetnost" s posebnimi vrstami kultur.
- Zgodovinski aspekt zadeva nastajanje in spreminjanje pojmovanj umetnosti v evropski zgodovini v povezavi z zgodovinskimi civilizacijskimi, ideološkimi in socialnimi razmerami.
- Našteti trije aspekti so ogrodje predmeta, ki razvija in povezuje analitične in eksplikacijske postopke.
- Posebna pozornost je namenjena še dvema dimenzijama sleherne umetnostne produkcije: razmerju med formativnimi načeli posamezne zvrsti oz. stila in izvirno intelektualno konjunkturo na eni strani in tekmovanju posameznih strukturnih in interpretacijskih modelov za hegemonijo, in ideološko kulturnim okoliščinam tega tekmovanja.
- Predmet obsega kritično obravnavo nekaterih sodobnih socioloških in umetnostnoteoretskih koncepcij in njihovo vlogo pri vzpostavljanju hegemonih interpretacij umetnostnih fenomenov.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Sociologija kulture I - II, Sociologija medijev, Kultura renesanse. Predmet je povezan tudi z drugimi študijskimi programi na Filozofski fakulteti (umetnostna zgodovina, etnologija) in na ta način te študije dopolnjuje.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izpit.

6. Študijska literatura:

- R. Barthes, *Camera lucida*, SH, Ljubljana 1994.
- H. Belting, *Slika in njeno občinstvo v srednjem veku*, SH, Ljubljana, 1992.
- K. Blaukopf, *Glasba v družbenih spremembah*, SH, Ljubljana, 1992.

- A. Chastel, *Il sacco di Roma*, SH, Ljubljana, 1994.
- G. Deleuze, *Podoba – gibanje*, SH, Ljubljana, 1991.
- E. H. Gombrich, *Spisi o umetnosti*, SH, Ljubljana, 1990.
- R. Ingarden, *Literarna umetnina*, SH, Ljubljana, 1990.
- J. Mikuž, *Podoba roke*, Analecta, Ljubljana, 1981.
- E. Panofsky, *Pomen v likovni umetnosti*, SH, Ljubljana, 1992.
- B. Rotar, *Govoreče figure*, Analecta, Ljubljana, 1981.
- B. Rotar, *Pigmalionova pregreha*, Krt, Ljubljana, 1987.
- M. Schapiro, *Umetnostnozgodovinski spisi*, SH, Ljubljana, 1989.

7. Posebnosti: /

Predmet: **OBČA SOCIOLOGIJA III**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 60 (S)

Letnik: 4.

2. Izobraževalni smotri:

Samostojno uvajanje v raziskovalno delo, ki se zaključi z diplomsko nalogo.

3. Vsebina predmeta:

- Predmet je zasnovan kot diplomski seminar, namenjen pripravam na izdelavo diplomske naloge in obveznim predstavitev ter zagovorom diplomskih nalog in kot izbrana predavanja s prikazom vsakokratnih aktualnih diskusij, raziskav ipd., ki vsebinsko ali/in metodološko pomagajo pri izboru in izdelavi nalog. Področja raziskovanja oz. diplomske naloge se praviloma pokrivajo s področji, ki jih raziskujejo oz. za katere se specializirajo učitelji, tj. člani Oddelka za sociologijo.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Odvisna od izbire konkretne diplomske teme.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izdelajo krajšo seminarsko nalogo (lahko kot pripravljalni ali parcialni tekst bodoče diplomske naloge), ki se glede na časovne možnosti obravnava v seminarju.

Predstavitev lastnega raziskovalnega (diplomskega) projekta v zreli oz. dokončni fazi izdelave.

6. Študijska literatura:

Seznam literature se določi na podlagi izbrane teme oz. v dogovoru s profesorjem – mentorjem.

7. Posebnosti: /

Predmet: **DIDAKTIKA SOCIOLOGIJE**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 60 (P), 30 (SV)

Letnik:4

2. Izobraževalni smotri:

Usposobiti študenta in študentko za kakovostno študijsko izvajanje kompleksnega pedagoškega procesa, navajati ju na samoizobraževalno kulturo, na ustvarjalno komunikacijsko kulturo, usposabljanje s profesionalnimi osnovami za kakovostno upravljanje pedagoškega procesa, usposabljanje ju za objektivna kritična raziskovalca lastne pedagoške prakse.

3. Vsebina predmeta:

- Vloga didaktike sociologije in njene bistvene naloge.
- Bistvene značilnosti razvoja osebnosti v pedagoškem procesu sociologije.
- Načrtovanje pouka sociologije.
- Mikro in makroartikulacija pouka sociologije.
- Individualizacija v pedagoškem procesu sociologije.
- Problemski pouk sociologije.
- Skupinski (timski) pouk sociologije.
- Uporaba projektnega učenja dela v sociologiji.
- Ocenjevanje v sociologiji.
- Akcijsko raziskovanje učitelja v družboslovju.

4. Povezanost z drugimi predmeti: /

5. Obveznost študent-a/ke:

Pet hospitacij na šoli. Izvedba metodičnega nastopa na šoli ter izdelava metodične priprave. Izdelava referata. Ustni izpit.

6. Študijska literatura:

- A. Židan, *Prispevki za kvalitetnejše družboslovje*, Zavod RS za šolstvo in šport, Ljubljana, 1992.
- A. Židan, *Dinamično učenje v družboslovju*, Zavod RS za šolstvo ub šport, Ljubljana, 1993.
- A. Židan, *Aktivno učenje mladih v družboslovju*, ŠOU, Ljubljana, 1995.
- A. Židan, *Metadidaktično poučevanje in učenje družboslovja*, Znanstvena knjižnica FDV, Ljubljana, 1996.
- A. Židan, *Didaktizacija družboslovja za mlade*, ŠOU, Ljubljana, 1997.

7. Posebnosti: /

IZBIRNI PREDMETI

Predmet: **SOCIOLOGIJA NARODA IN NACIONALIZMA**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška
Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Poglobljeno študijsko obravnavanje nekega specialnega oziroma relevantnega družbenega problema v sociologiji. Študenti in študentke se usposobijo za razumevanje konkretnega problema iz različnih teoretskih perspektiv.

3. Vsebina predmeta:

- Informiranje in študij različnih teoretskih strategij razumevanja etnonacionalizma. Predmet intenzivnega študija ključnih teoretskih prispevkov na tem področju preko posameznih uglednih teoretikov: Anderson, Smith, Gellner, Greenfeld, Todorov, van den Berghe, Rotschild, Citron, Alter, Armstrong, Tiryakian, Connor, Szporluk in Giddens.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Obča sociologija II.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izdelava seminarske naloge, ki je posvečena enemu od omenjenih avtorjev in zaključni izpit.

6. Študijska literatura:

- R. Rizman (ur.), *Študije o etnonacionalizmu*, KRT, Ljubljana, 1991.
- glavno delo enega od zgoraj omenjenih teoretikov s tega področja.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SORODSTVO IN DRUŽINA – ANTROPOLOŠKI VIDIKI**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška
Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Predmet je posevečen analizi izbranih leposlovnih del, ki dopuščajo etnografsko branje. Predmet analize so izbrane socialnoantropološke topike s področja antropologije sorodstva in družine. Obravnavana so predvsem dela o ruralnem življenju.

3. Vsebina predmeta:

- Predvsem so analizirane naslednje topike:

Vas: socialna struktura vasi, socialna stratifikacija: razredni antagonizmi (npr. dninarji, gruntarji, veleposestniki...), druge skupine/poklici: obrtniki, trgovci, delavci (poljedelski in industrijski), vaška inteligenca (duhovnik, učitelj, notar...); dostop do produkcijskih sredstev, zlasti zemlje; lastninska razmerja: zemlja v lasti, najemništvo zemlje, spolovinarstvo, dninarstvo (kmečki proletariat), srenjska zemlja in zasebna zemlja, načini obdelovanja...; odnos do zemlje in njenega obdelovanja (pozitiven ali negativen); odnos do zemlje v relaciji do lastninskih razmerij.

Družina: sestava in velikost družin, sestava družine in gospodinjstva (družinski člani in drugi, npr. hlapci, dekle...), postmaritalne rezidencialne prakse (patri-viri-lokalne, matri-uksori-lokalne, neolokalne, druge?); *dedovanjske prakse:* načini dedovanja (zemlje, hiše, orodja itn), kdo deduje glavna produkcijska sredstva?, kaj dedujejo hčere (dota?)?; *ženitne strategije:* izbirajo ženina/nevesto starši (oče) ali otroci sami? kriteriji izbire? konfliktnost ali harmonija med interesom in emocijo/ljubeznijo?; *"socialna geneza čustev":* tipična, socialno determinirana razmerja (konfliktna, harmonična...) med družinskimi člani, npr. brat-sestra, oče-sin, brat-brat...); sorodstvena razmerja: krvni sorodniki, svaški sorodniki, botri etc., migracije (izseljevanje v Ameriko in drugam), sezonske migracije (sezonsko delo) itn.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Socialna antropologija I – II, Uvod v socialno antropologijo, Sociologija kulturnih formacij, Zgodovinska antropologija.

5. Obveznost študent-a/ke:

Seminarska naloga, izpit.

6. Študijska literatura:

- F. Zonabend, *Dolgi spomin*, SH, Ljubljana, 1993.
- A. R. Radcliffe-Brown, *Struktura in funkcija v primitivni družbi*, SH, Ljubljana, 1994.
- B. Baskar, *Materina stran Mediterana*, ČKZ, št. 158 – 159, Ljubljana, 1993.
- M. Ravnik, *Družine v istrskem zaledju in selitve Istranov v Trst in druge kraje*, Annales, št. 3, 1993.

7. Posebnosti: /

Predmet: **BALKANSKE ŽENSKÉ (KULTURA IN ANTROPOLOGIJA)**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Predmet študentko in študenta uvaja v problematiko žensk v kontekstu regionalnih kultur. Dvojni vidik drugačnosti in marginalnosti je tu predstavljen v paradigmatično multikulturalnem območju. Na ta način se študent in študentka lahko seznanita s postopki opazovanja, analitičnimi postopki in argumentativnimi tehnikami zgodovinske antropologije.

3. Vsebina predmeta:

- Uvod v balkanologijo.
- Antične ženske kot paradigma balkanskih žensk.
- Ženska subverzija balkanskega herojskega srednjeveškega mita.
- Patriarhalna družina na Balkanu.
- Simbolne predstave žensk v balkanskih kulturah in mitologiji.
- Uporaba žensk v balkanskih nacionalnih gibanjih.
- Balkanske ženske in vojna.
- Simbolna predstava ženske v balkanskih filmih.
- Balkanska ženska pisava.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Sociologija kulture I - II, Socialna antropologija I - II, Sociologija znanosti, Teorija diskurzov I - II, Sorodstvo in družina – antropološki vidiki, Zgodovinska antropologija.

5. Obveznost študent-a/ke:

Seminarska naloga ali ustni izpit po zaključku predavanj.

6. Študijska literatura:

- B. Jezernik, *Dežela, kjer je vse narobe*, ZPS, Ljubljana, 1998.
- M. Todorova, *Imagining the Balkans*, Oxford University Press, 1997.
- V. Čajkanović, *Celokupna dela*, Beograd, 1994.
- S. Slapšak, *Ženska v grški dramih*, KRT, Ljubljana, 1994.
- M. Herzfeld, *Anthropology through the Looking Glass. Critical Ethnography in the Margins of Europe*, Cambridge University Press, 1987.
- M. Budimir, *Sa balkanskih istočnika*, SKZ, Beograd, 1969.

Predmet: **SOCIOLOGIJA IN ANTROPOLOGIJA GLASBE**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

3. Vsebina predmeta:

Predavanja razpirajo pogled v temeljno polje, na katerem se teoretizira o umetnostnih praktikah, in problematizirajo neznosno diskurzivno težavo, kadar je govor o glasbi (odmik od terminološke nadvlade "poetik", navlake "nacionalnih ved" in hkratna demistifikacija "abstraktnega" predmeta muzike). V tečaju se sicer vsako študijsko leto obravnava druga tema – tako na primer "Koncert med kulturno formo in družbeno normo", "Zgodovina urbane akustike", "Kritika krščanske hegemonije v pojmovanju zahodne glasbe", "Proti diktaturi vizualnih kultur" ali "Dihotomija improvizacija/kompozicija kot temeljni problem v politični antropologiji evro-afro-ameriških godb" – toda vsa vprašanja se slej ko prej soočijo tudi z notranjem položajem mlade discipline, tako da podajamo tudi njeno zgodovino. Eden od pomembnejših aspektov med tečajem je prevpraševanje o instituciji *posluha*, saj nas predmet že v svojem izhodišču napeljuje k tezi, da z intenziviranjem dvojnice "poslušati"/"biti poslušen, poslušna" na lepem ni več moči ločevati med zaznavanjem bistev družbenosti, družabnosti in vseh na videz zavajajočih glasb, ki se napletejo krog družbenosti in družabnosti. Intenzivno gojenje *posluha* nas namreč popelje k produktivni ničti točki humanistike, na kateri sta se našli tudi antropologija in sociologija, ko sta se polotili muzike, glasb, godb – področja, ki zanj tako radi rečemo, kako je abstraktno, v resnici pa nosi v sebi mučno, prav hudo konkretno izbiro: Diši po metafiziki, v sebi nosi *par excellence* oster političen naboj in obenem, v svoji skrajnji konsekvenci, od nas še terja, da tako antropologijo kakor sociologijo predvsem zaživimo, ne le preučimo. Odvisno pač od *posluha*. Antropologija in sociologija glasbe kot akademska disciplina ne zdrži svojega paradoksa – če ne "slišimo", lahko o njej razpravljamo prav tako kakor o čemer koli drugem, če pa "slišimo", je kako posebno razpravljanje odveč. Toda do tega je zmerom šele treba priti, in takšni iniciaciji, po kateri se razjasni, v čem je razlika med "poslušati" in "biti poslušen, poslušna" (ta razlika, navsezadnje, preveva tako ločnice glasb kakor njihovih političnih, ekonomskih in družbenih grupacij) so namenjeni pričujoči tečaji.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Posebej skrbimo za takšno povezavo. Tako so zelo zaželeni predvsem obiski predmeta Popularna glasba in vseh drugih, kjer je govor o teoretizaciji umetnostnih praktik. Vsakršno individualno delo pa se v splošnem oblikuje po glasbenih preferencah in drugih študijskih smereh, ki se jih udeležujeta študentka, študent.

5. Obveznost študent-a/ke:

Po dogovoru bodisi izpit ali pa seminarska naloga. Slednja se oblikuje glede na osebne glasbene preference in v povezavi z individualnimi študijskimi smermi. Za izpit se najprej daje troje vprašanj in osnovna referenčna smer, sam izpitni akt pa pomeni prejkone soočenje z večšino vehementnega diskurza o glasbeni refleksiji.

6. Študijska literatura:

Ker se pri predmetu zvrstno in slogovno ne omejujemo, je študijska literatura večidel sestavljena glede na kandidatove, kandidatke glasbene preference in se nabira iz zasebnih knjižnic, referenčno okostje pa zmerom sestavlja nekaj tistih redkih temeljnih spisov, ki so prevedeni v slovenščino oziroma vidni tudi občemu sociološkemu očesu (Max Weber, Theodor W. Adorno, Kurt Blaukopf, Simon Frith, Roberto Leydi).

7. Posebnosti: /

Predmet: **ZGODOVINSKA ANTROPOLOGIJA**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Spoznavanje z mikrozgodovinskim pristopom in z rabo biografije oziroma avtobiografskih virov v zgodovino pisju, z ustrežno rabo terminologije in kritiškega instrumentarija, usvojitvev interpretativnih postopkov in kritiške metode, ki jih zgodovino pisna raba "subjektivnih virov" predvideva.

3. Vsebina predmeta:

- Pridobivanje teoretskega znanja in soočanje z nekaterimi epistemološkimi vprašanji, kot sta vprašanji o razmiku med mikro in makroravnjo zgodovinskega dogajanja in o razmerju med dogodkom in strukturo, ki jih odpirajo študije G. Levija, C. Ginzburga, C. Povola in M. Sahlinsa, sledi delo z viri.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Socialna antropologija I – II, Uvod v socialno antropologijo.

5. Obveznost študent-a/ke:

Obvezna prisotnost na seminarju, izdelava ene daljše ali več krajših seminarskih nalog, ustna predstavitev seminarske naloge.

6. Študijska literatura:

- G. Levi, *Nematerialna dediščina*, Ljubljana, 1995.
- G. Levi, *Les usages de la biographie*, Annales E.S.C., 1989, 6, str. 1325 – 1345.
- G. Ginzburg, *Il formaggio e i vermi*, Torino, 1976.
- C. Povolo, *Proces Guarnieri*, Koper, 1997.
- T. C. Blanning, D. Cannadine, *History and Biography*, Cambridge, 1997.

7. Posebnosti: /

Predmet: **UVOD V ŽENSKÉ ŠTUDIJE**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetni nepedagoški

Sociologija – dvopredmetni pedagoški

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Ženske študije predstavljajo interdisciplinarno zasnovan in kritičen pristop pri proučevanju družbenih odnosov med spoloma, v katerem položaj žensk zavzema osrednje mesto. Predmet bo uvajal v temeljne koncepte raziskovanja "žensk", "ženske", "ženskosti", "spolov" in "spolne razlike". Razvijal bo občutljivost tako za empirična raziskovanja položaja žensk na posameznih področjih (socializacija, izobraževanje, delo, nasilje, politika, idr.) kot tudi za teoretske razmisleke o vzrokih za še vedno neenak položaj moških in žensk v sodobnih družbah.

3. Vsebina predmeta:

- Temeljne konceptualizacije odnosa med spoloma: ženske študije, študije spolov, feministična teorija.
- Žensko gibanje in ženske študije: odnos teorija - gibanje, vednost - oblast; žensko telo in oblast.
- Socializacija spolnih vlog: spolne vloge in družina, vrtec in šola, materinstvo in očetovstvo.
- Izobraževanje žensk: pomen izobrazbe za družbeni položaj žensk, deklice in šola, skriti kurikulum, feminizacija učiteljskega poklica.
- Ženske in delo: plačano in neplačano delo žensk, care-work, feminizacija in maskulinizacija nekaterih poklicev.
- Ženske in politika: formalna in dejanska politična enakost; ženska gibanja, položaj žensk v politiki.
- Nasilje nad ženskami: vrste nasilja nad ženskami, ženska kot žrtev, oblike in načini pomoči ženskam žrtvam nasilja.
- Homoseksualnost: odnos družbe do homoseksualnosti, lezbištvo kot subkultura in politično stališče.
- Ženske in kultura: žensko pisanje, ženske kot umetniške ustvarjalke, podoba žensk v medijih.
- Ženske v zgodovini, filozofiji in psihoanalizi: odsotnost žensk iz uradne zgodovine, ponovno branje klasičnih filozofskih del, feminizem in psihoanaliza.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Obča sociologija I – II, Sociologija kulture I – II, Socialna antropologija I – II,

Sociologija spolov, Feministična teorija.

5. Obveznost študent-a/ke:

Ustni izpit ali seminarska naloga z ustnim zagovorom.

Predmet: **SOCIOLOGIJA IGRE, RITUALA IN GLEDALIŠČA**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Namen predmeta je seznaniti slušatelje z razvojem, s strukturo in s funkcijo gledališča ter z vlogo igre kot primarne simbolične dejavnosti pri nastajanju kulture.

3. Vsebina predmeta:

- Igra kot način ustvarjanja kulture. Osvetljena je struktura arhaičnih družb ter odnos med igro in začetki umetnosti. Predstavljene so prvotne oblike glasbe in plesa ter pojmovanje likovne umetnosti kot rokodelstva. Poudarjena je sakralna vrednost umetnine. Prikazan je odnos med igro in poezijo ter funkcija poetične oblike.
- Od rituala do gledališča in nazaj. Analiziran je odnos med gledališčem in ritualom ter poudarjene temeljne razlike med njima, tj. med težnjo po zabavi v gledališču in težnjo po učinkovanju v ritualu; med angažiranostjo gledalca v ritualu in kritično distanco gledališkega gledalca. Predstavljen je razvoj gledališča iz ritualne igre ter vrnitev ritualne funkcije z odpiranjem gledališča in razkrivanjem njegove notranje zgradbe.
- Družbena drama in gledališka drama. Analizirani sta manifestna in latentna struktura družbene in gledališke drame, osvetljeno je linearno gibanje pri prehajanju iz ene oblike v drugo ter poudarjena dinamičnost njunega odnosa. Dodatna pozornost je posvečena fazam družbene drame po Turnerju. Gledališka drama je prikazana kot družbeni metakomentar in družbena refleksija, gledališče pa kot najrealnejša oblika performativnega žanra.
- Maskiranje v gledališču. Posebna pozornost je namenjena maskiranju in spreminjanju identitete ter projekciji lastnega jaza v gledališki lik. Predstavljeni so tudi sociokulturni izvori maske, vrste in oblike mask ter različni dejavniki maskiranja
- Znaki v gledališču. Podan je kratek oris semiotike gledališča. Predstavljena je Peircova klasifikacija znakov na ikone, indekse in simbole. Poudarjen je pomen ikoničnosti gledaliških znakov ter sočasnosti obstoja različnih znakovnih sistemov v gledališču. Prikazani so tudi odnosi med njimi. Posebej so analizirani najpomembnejši znaki v gledališču (tj. gledališki prostor, igralec, slika, besede, glasba in zvok).
- Odnos med predstavljalcem in publiko. Prikazan je pomen kompetentnosti

publike, družbenih konvencij in osebnega okusa.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Predmet se povezuje z vsemi drugimi predmeti študijskega programa sociologije kulture in sociologije.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izpit ali seminarska naloga.

6. Študijska literatura:

- J. Duvignaud, *Spéctacle et société*, Denoel/Gonthier, Paris, 1970.
- M. Esslin, *Die Zeichen des Dramas. Theater, Film, Fernsehen*, Rowholt Taschenbuch Verlag, Reinbeck bei Hamburg, 1989.
- H. Gouhier, *Le théâtre et l'existence*, Librairie Philosophique J. Vrin, Paris, 1980.
- A. N. Kovačev, (1992) *The spectacle of life*, XIth Internation Congress IACCP/4e Congrès ARIC, 14-18 July, Liège, Belgium, 1992.
- R. Schechner, *Theater-Anthropologie. Spiel und Ritual im Kulturvergleich*, Rowholt Taschenbuch Verlag, Reinbeck bei Hamburg, 1990.
- V. Turner, *Od rituala do teatra. Ozbiljnost ljudske igre*, August Cesarec, Zagreb, 1989.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIOLOGIJA KINA**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Osnovni cilj predavanj iz sociologije kina je vzpostavitev filma kot predmeta humanističnih študij, enakovrednega literaturi, slikarstvu, glasbi.

3. Vsebina predmeta:

- Ključna referenca je francoski mislec Gilles Deleuze – in to ne zgolj s klasičnima zvezkoma *Filma* (Podoba-gibanje in Podoba-čas), temveč tudi s številnimi drugimi spisi, ki se dotikajo mejnosti disciplin misli in premen njihovih izrazov. Ker pa je film ena tistih disciplin umetniškega ustvarjanja, ki je najtesneje vpeta v industrijo in akutalna družbena razmerja, je še toliko atraktivnejši sociološki objekt. Serija predavanj, katerih posamični fokus se skozi leta postopoma premika (od avtorskih opusov – Rossellini, Cassavetes, Wenders – prek partikularnih problemov – *das Unheimliche* – do vprašanja razmerij z drugimi disciplinami, npr. literaturo ali arhitekturo), je zato generalno usmerjena predvsem v preizpraševanje filma kot socialnega fenomena. Sociologijo filma ne zanima le film kot podoba občestva, temveč tudi kot konstitutivni medij njegove tvorbe. Zato študentje in študentke poleg uveljavljenih imen svetovne filmske publicistike in teorije (Bonitzer, Chion, Bellour...) berejo tudi avtorje, ki se podrobneje ukvarjajo z mehanizmi ideologije in fenomenom sodobnih oblik medijskih manipulacij (Althusser, Žižek, Jameson, Baudrillard, Virilio). Sestavani del predavanj so odlomki izbranih filmov, predvajani z video-topa.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Sociologija kulture I – II, Uvod v sociologijo kulture, Sociologija likovnih umetnosti, Teorija diskurzov I – II.

5. Obveznost študent-a/ke:

Pisna seminarska naloga z ustnim zagovorom.

6. Študijska literatura:

- P. Bonitzer, *Slepo polje*, SH, Ljubljana, 1983.
- G. Deleuze, *Podoba-gibanje*, SH, Ljubljana, 1990.
- G. Deleuze, *L'image-temps*, Minuit, Pariz, 1985.
- F. Jameson, *Postmodernizem*, Analecta, Ljubljana, 1992.

- F. Jameson, *The geopolitical aesthetic*, BFI, London, 1992.
- S. Žižek, *Kuga fantazem*, Analecta, Ljubljana, 1998.

7. Posebnosti: /

Predmet: **NOVINARSKI ŽANRI**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Študenti in študentke pridobijo sposobnost uporabe socioloških znanj v različnih žurnalističnih žanrih. Seznanijo se z metodami prevajanja socioloških pristopov tudi v pisanju za množične medije. Končni smoter je priprava študenta in študentke, da znanje, ki ga pridobita med študijem sociologije oz. sociologije kulture, suvereno uporabljata tudi v žurnalizmu.

3. Vsebina predmeta:

Znanstveni vs. žurnalistični diskurzi, tipologija žanrov, kot so: intervju, komentar, esej, kritika, analiza, potopis, reportaža, satira, karikatura, poročilo.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Predmet je povezan z vsemi ostalimi predmeti s študijskega programa Sociologija in Sociologija kulture.

5. Obveznost študent-a/ke:

Dva avtorska eseja in ustni izpit.

6. Študijska literatura:

- M. Mencher, *News Reporting and Writing*, 1997.
- S. Weinberg, *The Reporter's Handbook*, 1996.
- G. Goodwin, *Groping for Ethics*, 1994
- J. Merrill, *Existential Journalism*, 1995.
- R. Kapuscinski, *The Soccer War*, 1986

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIOLOGIJA TOTALITARNIH REŽIMOV**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Namen izbirnega predmeta je uvajanje študent-k/-ov v poglobljeni samostojni študij izbranih problemskih sklopov. Študent-i/-ke se - s pomočjo analitične in komparativne metode (zgodovinske in sociološke) - usposablajo za kritično vrednotenje in samostojno presojanje sodobnih družbenih sistemov in gibanj.

3. Vsebina predmeta:

- Opredelitev totalitarnih režimov. Teorije o totalitarizmu (Carl J. Friedrich, F. Neumann, H. Arendt, Carl Schmitt).
- Socialdemokratska »reforma« ali komunistična »revolucija« - zgodovinska dilema mednarodnega delavskega gibanja v obdobju 1914-1923.
- Fašizem od gibanja do sistema. Totalitarizem in fašizem. Fiziognomija nekaterih fašizmov. Neofašizem.
- Socializem v Sovjetski zvezi: Leninovo obdobje, boj za Leninovo dediščino, stalinizem. Teorije o stalinizmu.
- Mednarodna razsežnost stalinizma. Neostalinizem. Destalinizacija - prehod od totalitarnega k avtoritarnemu sistemu.
- Jugoslovanski socializem med vizijo in utopijo.
- Primerjava totalitarnih režimov: fašizem-nacizem-stalinizem-neostalinizem (skupne in razlikovalne poteze).

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Sociologija in zgodovina družbenih gibanj; Sociologija političnih institucij.

5. Obveznost študent-a/ke:

Izpit ali seminarska naloga.

6. Študijska literatura:

- H. Arendt, *The Origins of Totalitarianism*, Meridian, New York, 1958.
- T. Kuljić, *Teorije o totalitarizmu*, Kultura, Beograd, 1983.
- N. Bobbio, *Democracy and Dictatorship*, University of Minnesota Press, 1989.
- A. Lešnik, *Razcep v mednarodnem socializmu (1914-1923)*, Annales, Koper, 1994.
- R. Griffin, *The Nature of Fascism*, St. Martin's Press, New York, 1991.

- F. Furiet, *Minule iluzije. Esej o komunistični ideji 20. stoletja*, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1998.
- *Kriza socialnih idej / The Crisis of Social Ideas*. Mednarodna izdaja zgodovinskih in socioloških razprav (ur. A. Lešnik), Oddelek za sociologijo FF, Ljubljana, 1996.
- *Temna stran meseca. Kratka zgodovina totalitarizma v Sloveniji, 1945-1990* (ur. Drago Jančar). Ljubljana: Nova revija, 1998.

7. Posebnosti: /

Predmet: **PRIMERJALNA RELIGIOLOGIJA (IZBRANIH) SVETOVNIH VERSTEV**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Temeljitejše seznanjanje s strukturo (primerjalne) religiologije, njenimi osnovnimi pristopi, pojmi, dosežki in dilemami. Medtem ko se sociologija religije osredinja na krščanstvo in problem religije v kontekstu modernih družb, predmet uvaja v primerjalno religiološko analizo različnih religij in obdobj. Študij vključuje seznanjanje s temeljnimi značilnostmi svetovnih verstev.

3. Vsebina predmeta:

- Problem opredelitve religij(e) in predmeta religiologije.
- Zgodovinska, primerjalna, kontekstualna in hermenevtična analiza religij.
- Kritika religij(e), apologetika religij(e), primerjalno raziskovanje religij: “znotraj” in “zunaj”, bližina in distanca pri proučevanju religij.
- Izbrani problemi primerjalne religijske analize: “kozmos” in “zgodovina”, naravne in odrešilne religije; monoteizem; sveta skupnost in/ali sveti posameznik; življenje in smrt v religijah; religija in etika; religijska tradicija in nastajanje novega (verstva).

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Sociologija religije; Socialna antropologija I - II, Uvod v socialno antropologijo.

5. Obveznost študent-a/ke:

Seminarska naloga ali izpit.

6. Študijska literatura:

- M. Eliade, *Zgodovina religioznih verovanj in idej*, (izbrana poglavja), DZS, Ljubljana, 1996.
- M. Eliade, *Kozmos in zgodovina*, Nova revija, Ljubljana, 1992.
- H. Smith, *Svetovne religije*, Založba Obzorja, Maribor, 1996.
- F. Stolz, *Grundzüge der Religionswissenschaft*, VTB, Göttingen, 1997.
- P. Clarke, P. Byrne, *Religion Defined and Explained*, Macmillan, London, 1993.

7. Posebnosti: /

Predmet: **ŽENSKÉ ŠTUDIJE IN FEMINISTIČNA TEORIJA**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4

2. Izobraževalni smotri:

Temeljni namen je seznaniti študente in študentke s temeljnimi pojmi ženskih študij in feministične teorije.

3. Vsebina predmeta:

- Predmet je namenjen predstavitvi pojmov in metodoloških izhodišč ženskih študij in feministične teorije v navezavi na psihoanalizo, literarno teorijo in politično teorijo. Poseben poudarek je dan njihovi kritični osvetlitvi in analizi. Glavni tematski sklopi:
- Ženske študije in psihoanaliza: ženske in študije vsakdanjega življenja, ženska želja, discipliniranje telesa in lepotni mit, pogled in glas, ženske in film, feministični pogledi na etiko in estetiko.
- Feminizem in literarna teorija: polemike o podobah in reprezentacijah žensk in enakosti, feministični pogled na literarno zgodovino, "žensko pisanje" in analize drugačnosti, "ženski žanri" itn.
- Feminizem in politična teorija: ženske, politika in demokracija, feminizem in državljanstvo, participacija žensk v politiki, volilna pravica žensk, politična aktivnost žensk v civilni družbi.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Z raznimi temeljnimi predmeti s področja družboslovja in humanistike vseh programov in smeri na Filozofski fakulteti.

5. Obveznost študent-a/ke:

Sodelovanje pri seminarskem delu (branje temeljnih besedil) in izpit ob koncu študijskega leta.

6. Študijska literatura:

- *Delta*, Revija za ženske študije in feministično teorijo.
- S. Freud, *Predavanja za uvod v psihoanalizo*.
- T. Moi, *Politika spola/teksta*, Društvo literatura, Ljubljana, 1998.
- J. Rose, *Enakost in njeno nelagodje*, Analecta, Ljubljana, 1996.
- A. Phillips, *Engendering Democracy*, Polity Press, London, 1991.
- I. Young, *Justice and the Politics of Difference*. Princeton University Press,

Princeton, 1990.

7. Posebnosti:/

Predmet: **SPECIALNE TEME IZ SOCIOLOGIJE KULTURE**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Predmet je namenjen poglobljanju znanja iz sociologije kulture ter vpeljevi novih, razmeroma specialnih, študijskih problematik s področja kulture. Študentje in študentke naj bi poleg pridobitve nove vednosti od predmeta odnesli tudi preizkus sposobnosti: a) aplikacije pridobljenih konceptov in postopkov na nove teme, b) primerjalnega proučevanja v sociologiji kulture, c) povezovanja različnih disciplin pri obravnavi »mejnih« problemov.

3. Vsebina predmeta:

- Vsako leto je izbrana druga specialna tema (teme se iz leta v leto kajpak lahko nadaljujejo, dopolnjujejo ali poglobljajo). Natančna vsebina se razlikuje vsako šolsko leto in je odvisna od izbrane teme.
- Skupna značilnost obravnavanih tem je, da problematizirajo meje in značilnosti dozdevno samoumevnega polja »kulture«. V sodobnih družbah bo tako v ospredju problematika postopnega razblinjanja samostojne sfere kulture v poznokapitalističnem produkcijskem načinu in družbenih razmerjih, z njim povezano poenotenje diskurzov in homolognost problemov (globalizacija, multikulturalizem, identiteta). Primerjave položaja »kulturnih dejavnosti« v kompleksnih sodobnih družbah z drugačnimi družbami danes in v preteklosti bodo služile prav tako pretresu domnevnih univerzalij in ideoloških samoumevnosti. Osredotočenje na pojave »nekulture« (npr. nasilje, kapitalizem) bo izpostavilo mehanizme vzpostavljanja ideoloških zapor. Vprašanje evolucije »kulture« bo izpostavilo problem kulture pri živalih.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Predmet je nadaljevanje in poglobitev predmetov sociologija kulture I. in II. Smiselno pa se vsako leto drugače povezuje z disciplinami, ki pomagajo pri osvetlitvi specialne teme. Te povezave vedno segajo čez področji sociologije kulture in sociologije na druga znanstvena področja, tako humanistike (zgodovine, etnologije, socialne in kulturne antropologije, arheologije idr.) kot družboslovja (zlasti politične ekonomije) in naravoslovja (zlasti biologije: ekologije in teorije evolucije, predvsem jezika in kulture).

5. Obveznost študent-a/ke:

Obiskovati predavanja in se aktivno udeleževati razprave na podlagi sprotnega branja literature. V drugem semestru si bodo študentje in študentke izbrali individualne teme, ki jih bodo obdelali v obliki seminarskih nalog. Uspešna izdelava in zagovor seminarske naloge bosta veljala kot opravljeni izpit.

6. Študijska literatura:

- C. Bernard & S. Gruzinski, *Histoire du Nouveau monde*, 2 vol, Hachette, Pariz, 1991 in 1992.
- R. L. Burger, *Chavín and the origins of Andean civilization*, Thames and Hudson, 1992.
- J. Hemming, *The conquest of the Incas*, 1970.
- S. Masuda; I. Shimada & C. Morris, *Andean ecology and civilization*, University of Tokyo Press, 1985.
- M. E. Moseley, *The Incas and their ancestors. The archaeology of Peru*, Thames and Hudson, 1992.
- J. V. Murra, *Formazioni economiche e politiche nel mondo andino. Saggi di etnoistoria*, Einaudi, Torino, 1980.
- R. Stone-Miller, *Art of the Andes from Chavín to Inca*, Thames & Hudson, 1995.
- N. Wachtel, "Note sur le problème des identités collectives dans les Andes méridionales", *L'Homme* št. 122-4, 1992.
- T. R. Tom Zidema, *The ceque system of Cuzco; the social organization of the capital of the Inca* (disertacija), Leiden, 1964.

7. Posebnosti: /

Predmet: **KULTURA RENESANSE**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4.

2. Izobraževalni smotri:

Pridobitev znanja o renesančni kulturi na znanstvenem, umetnostnem, političnem, moralnem področju in s tem pridobitev tistih osnov, ki so temelj moderne evropske zavesti. Možnost aplikacije v vzgojnem, izobraževalnem, novinarskem, prevajalskem in znanstvenem poklicu.

3. Vsebina predmeta:

- Predmet obravnava 15. in 16. stoletje. Poudarek na treh miselnih sklopih:
a) humanizem in filološka kritika (Valla, Erazem); b) obuditev platonizma v 15. stoletju in vpliv na umetnost, razumevanje posameznika in filozofijo narave (Ficino, Pico, Medičejci); c) verska reformacija (Luter, Trubar, etična problematika).
- Prikaz velikih predstavnikov renesančne umetnosti: Boticelli, Michelangelo, Rafael, Leonardo, Dürer.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Sociologija likovne umetnosti, Sociologija kina.

5. Obveznost študent-a/ke:

Pisni ali ustni izpit.

6. Študijska literatura:

- J. Burckhardt, *Renesančna kultura v Italiji*, DZS, Ljubljana.
- E. Garin, *Spisi o humanizmu in renesansi*, SH, Ljubljana, 1991.
- E. Panofsky, *Pomen v likovni umetnosti*, SH, Ljubljana, 1994.
- G. Pico della Mirandola, *O človekovem dostojanstvu*, Tretji dan, Ljubljana 1997.
- I. Stone, *V zanosu in obupu I – II* (o Michelangelu), Založba Obzorja, Maribor,.

7. Posebnosti:

Nekajdnevna strokovna ekskurzija v Italijo (Benetke – Firenze – Siena).

Predmet: **POPULARNA GLASBA**

1. Splošni podatki:

Program (smer): Sociologija kulture – dvopredmetna nepedagoška

Sociologija – dvopredmetna pedagoška

Obseg ur: 30 (P), 30 (S)

Letnik: 3., 4

2. Izobraževalni smotri:

Predavanja študentom in študentkam nudijo vpogled v različne načine obravnav popularne glasbe in s tem orodja za kritično analizo in transformacijo polja glasbene kulture v sodobni individualistični družbi.

3. Vsebina:

Definicije in opredelitve: normativne, negativne, sociološke, tehnološko-ekonomske; nujnost kontekstualne obravnave popularne glasbe v celotnem polju glasbe; spreminjajoča se razmerja med umetno, ljudsko in popularno glasbo; pisnost in ustnost v godbi (R.Leydi).

Zgodovinski okvir formiranja popularnoglasbene kulture, godba kot kulturno blago na kapitalističnem trgu; vzpostavitev množičnega mladinskega trga po II. svetovni vojni; materialistična analiza kulture (R. Williams).

Kritična teorija družbe: aktualnost Adornove kritike kulturne industrije in fetišizacije glasbenega življenja; Benjaminov "demokratičen odgovor", popularna godba v času tehnične reproduktibilnosti.

Pomen žanrskih kategorij v organizaciji popularne kulture; obravnava glasbenih zvrsti; oblikovno-tehnična, semiotična, vedenjska, socialna in ideološka, komercialna in pravna "žanrska pravila" (Franco Fabbri).

Etnomuzikologija, antropologija in semiologija glasbe; sodobni pristopi k analizi popularnoglasbenih oblik in posameznih elementov; glasbeni ritem, spolnost in "rasizacija" godb; ritem in doživljanje časa; status besedila in glasu v popularni pesmi.

Konfliktna razmerja v svetovni in slovenski glasbeni industriji; tehnologija in glasbenik; spremenjena razmerja moči v tonskem studiu; avtorsko pravo; distribucija in medijsko posredovanje glasbe (gramofonske plošče, radio, TV, video, glasbeni tisk, glasbena kritika)

Popularna glasba v vsakdanjem življenju; teoretske obravnave mladinskih kultur, subkultur in klubskih kultur; pomen in specifična raba popularne glasbe med podrejenimi družbenimi skupinami; popularna glasba in vojna.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Sociologija in antropologija glasbe - sociološke obravnave glasbe; Teorija diskurza I, II - teorija ideologije in ideološke interpelacije; Specialne teme in sociologije kulture in

Sociologija medijev - medijsko posredovanje glasbe, raba glasbe na TV in na radiu;
Sociologija kina - glasba v filmu kot "naprava čas/prostor".

5. Obveznosti študent-a/ke:

Pisni izdelek po dogovoru s predavateljem.

6. Študijska literatura:

- T. W. Adorno, Uvod v sociologijo glasbe, DZS, Ljubljana, 1986.
- S. Frith, Zvočni učinki, KRT, Ljubljana, 1986.
- S. Frith, Performing Rites. On the Value of Popular Music, Oxford University Press, 1996.
- S. Jones, Rock Formation. Music, Technology and Mass Communication, Sage, London, 1993.
- R. Leydi, Druga godba. Etnomuzikologija, SH, Ljubljana, 1995.
- R. Williams, Navadna kultura. Izbrani spisi, SH, Ljubljana, 1998.

7. Posebnosti:

Pri izvedbi predavanj sodelujejo gostujoči predavatelji in praktiki popularne godbe.
Obisk in ogled tonskega studia, radijskih in TV hiš in koncertov.

SKUPNI IZBIRNI PREDMETI (FF)

Informacija o obveznostih, ki izhajajo iz naslova "skupni izbirni predmeti FF" se nahaja v "seznamu predavanj Filozofske fakultete" za posamezno študijsko leto. Študent-i/ke, ki so vpisal-i/e študijski program *sociologije* ali *sociologije kulture* vpisujejo in opravljajo izpitno obveznost iz "filozofije" ali "politologije".

Oddelek za sociologijo izvaja za študent-e/ke Filozofske fakultete dva skupna izbirna predmeta: "sociologijo" in "politologijo".

Predmet: **POLITOLOGIJA**

1. Splošni podatki:

Program (smer): skupni izbirni predmet FF

Obseg ur: 30 (P)

Letnik: 2. – 4.

2. Izobraževalni smotri:

Motiviranje študentov za interdisciplinarni študij – študenti si samostojno izberejo problem, ki jih zanima, vendar ga doslej med študijem še niso imeli možnost dobrega spoznati

3. Vsebina predmeta:

Enega ključnih problemov sodobne politologije (človekove pravice, demokracija, totalitarizem, globalizacija, etnonacionalizem, nacionalna identiteta, genocid, nova družbena gibanja, liberalizem, konservativizem, socializem "tretja pot", civilna družba, vloga inteligence in intelektualcev, evropske integracije, sodobni družbeni misleci, itn.) povezati ali nadgraditi z dosedanjim študijem.

4. Povezanost z drugimi predmeti:

Odvisno od izbranega problema.

5. Obveznost študenta:

Na podlagi konzultacije s profesorjem izdelati zahtevnejšo seminarsko delo (15 – 20 strani), ki ga študent zagovarja.

6. Študijska literatura:

Določi se na podlagi individualnega pogovora med nosilcem predmeta in študentom. Večinoma je literatura iz knjižnih zbirk *Studia humanitatis* in *KRT*.

7. Posebnosti: /

Predmet: **SOCIOLOGIJA**

1. Splošni podatki:

Program (smer): skupni izbirni predmet

Obseg ur: 30 (P)

Letnik: 2. – 4.

2. Izobraževalni smotri:

Enosemestrski predmet je namenjen študentom in študentkam, ki želijo dopolniti ali obnoviti in utrditi obvladovanje temeljnih socioloških kategorij in pojmov, ki sodijo v splošno izobrazbo sodobnega intelektualca in/ali poglobiti poznavanje v programu ponujene sociološke problematike.

3. Vsebina predmeta:

- Uvod v sociologijo, temeljni pojmi.
- Družbene neenakosti/družbena stratifikacija v sodobnih družbah.
- Religija in kultura: religija in nacionalno, šola in religija.

4. Povezanost z drugimi predmeti: /

5. Obveznost študenta:

Obveznosti se opravijo v obliki izpita ali seminarske naloge o dogovorjeni temi/knjigi.

6. Študijska literatura:

- S. Flere, *Sociologija*, Ljubljana, 1995.
- Berger-Luckmann, *Družbena konstrukcija realnosti*, Ljubljana, 1981.
- M. Haralambos, *Uvod u sociologiju*, 2. poglavje, Globus, Zagreb, 1992.
- M. Kerševan, *Religija in slovenska kultura: ljudska religioznost, civilna religija in ateizem v Sloveniji*, Znanstveni inštitut FF in Partizanska knjiga, Ljubljana, 1989.
- Z. Kodelja, *Laična šola*, Ljubljana, 1995.
- A. Stres, *Novi časi – nova šola*, Ljubljana, 1990.

7. Posebnosti: /

PODIPLOMSKI ŠTUDIJ

Oddelek za sociologijo izvaja dva programa podiplomskega študija:

- **SOCIOLOGIJA KULTURE**
- **SOCIALNA ANTROPOLOGIJA**

Pogoji za vpis:

- na podiplomska študijska programa sociologije kulture in socialne antropologije se lahko vpiše, kdor ima diplomu iz sociologije kulture ali sociologije. Kdor ima diplomu iz druge humanistične ali družboslovne discipline, mora v prvem letniku študija z ustnim izpitom dokazati, da pozna temeljne teoretske probleme in metodološke postopke sociologije kulture oz. socialne antropologije ter študijskega področja, na katerem se namerava izpopolniti s podiplomskim študijem. V posebnih primerih, to omogoča izbrano ožje področje študija, velja slednji postopek tudi za diplomante in diplomantke z drugih univerzitetnih področij. Kandidatke in kandidati morajo aktivno obvladati vsaj en svetovni jezik.
- Pogoji za vpis so vsaj enoletne delovne izkušnje. Mednje lahko šteje aktivno sodelovanje pri znanstveno-raziskovalnem delu, v strokovni publicistiki ali umetniški aktivnosti, če to ni bilo sestavni del obveznega visokošolskega študija. Tega pogoja ni treba izpolnjevati študentom in študentkam, ki so končali dodiplomski študij s povprečno oceno vsaj 8.

OSEBJE ODDELKA ZA SOCIOLOGIJO

(v štud. l. 1998/99)

Redni profesorji

KERŠEVAN dr. Marko
MOČNIK dr. Rastko
RIZMAN dr. Rudi
ROTAR dr. B. Drago

Izredni profesorji

BASKAR dr. Bojan

Docenti

ANTIĆ GABER dr. Milica
LEŠNIK dr. Avgust
VOGRINC dr. Jože

Asistenti

ŠKAMPERLE dr. Igor
VIDMAR HORVAT mag. Ksenija

Mladi raziskovalci

BREZNIK mag. Maja

Tajništvo

KONČAN Andreja, strok. tajnica

Knjižnica

CINDRIČ mag. Alojz, bibliotekar

Učitelj-i/ice in sodelav-ci/ke s krajšim delovnim časom:

doc. dr. Eva D. BAHOVEC, doc. dr. Barbara BAJD, doc. dr. Srečo DRAGOŠ, doc. dr. Žiga KNAP, doc. dr. Asja Nina Kovačev, izr. prof. Silva MEŽNARIČ, asist. dr. Bernard NEŽMAH, asist. mag. Stojan PELKO, izr. prof. dr. Vida POHAR, izr. prof. dr. Velko S. RUS, izr. prof. dr. Svetlana SLAPŠAK, izr. prof. dr. Neva ŠLIBAR, doc. dr. Marta VERGINELLA, asist. Igor VIDMAR, asist. Miha ZADNIKAR, doc. dr. Alojzija ŽIDAN.